

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVII. (21)

No. (števil) 44

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

31. oktobra 1968

IZJAVA NARODNEGA ODBORA ZA SLOVENIJO

OB 50-LETNICI NARODNEGA OSVOBOJENJA NA NARODNI PRAZNIK
IN DAN SLOVENSKE ZASTAVE 29. OKTOBRA 1968

Na letošnji praznik osvobojenja in narodne zastave, 29. oktobra 1968 slavimo 50-letnico dejanj in dogodkov, ki so slovenski narod osvobodili narodnostno tuje in sovražne nemške avstrijske oblasti in nas srečno pripeljale v Narodno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, preko katere smo vstopili v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je kasneje kot skupna država večine južnih Slovanov dobila ime Jugoslavija.

Slavimo 50-letnico, odkar so naši predniki iz slovenskih kosov avstro-ogrskih kronovin ustvarili Zedinjeno Slovenijo, ki je od leta politične pomladi narodov 1848 bila ideal, program in cilj slovenskih narodno političnih naporov. Dotlej smo namreč bili razkosani in razdeljeni po petih avstrijskih kronovinah in Ogrski tako, da smo razen na Kranjskem bili dodeljeni večinam drugim narodnostim, ki so po političnih namenih avstro-ogrskega cesarstva zatirale vsako možnost združitve ozemlja v skupno narodnostno upravno celoto, s tem onemogočale osamosvojitve slovenskega narodnega gospodarstva, ovirale narodno kulturni razvoj in napredek ter zatrle v kalem vsak poskus slovenske narodno politične osamosvojitve.

Zedinjena Slovenija je sicer takoj po rojstvu pretrpela usodno okleščenje na severnih in južno-zapadnih mejah slovenskega narodnostnega ozemlja, toda ostala je in preživela nasprotovanja in težave, tujo okupacijo in komunistično revolucijo. Iz ognjev narodno političnih bojev je Zedinjena Slovenija izšla okrepljena, iz druge svetovne vojne razširjena, v vsem tem viharnem razvoju zmagovita.

Končnemu in čim popolnejšemu uresničenju idealov Zedinjene Slovenije gre ob njenem zlatem jubileju naša prva obljuba zvestobe in ljubezni; ostvaritvi demokratične, vsakega tujega vpliva svobodne slovenske države pa posvečamo naše moči in napore.

Osvobojenje v letu 1918 je bilo sad modrega in srečnega narodno političnega in državniškega dela. Gonilna sila tedanje politične podjetnosti Slovencev je bila silna, zahtevna zavednost, ki se je ob koncu prve svetovne vojne še posebno močno razplamtela v politično dozorelem narodu, ki je prav ocenil nevarnosti in pot v rešitev. Svojo veliko oporo, svojo jasno in določno smer ter osvojevalno prodornost pa je narodna politika na usodnem razpotju dobila v trdnem zaupanju v rešilno moč vzajemnosti južno-slovanskih narodov. Na krilih goreče narodne zavesti in tega zaupanja je nastala Zedinjena Slovenija in tekom 50 let Republika Slovenije.

Silnice, ki določajo bistvene osnovne okolnosti usode našega naroda, se odlej niso premaknile, ne bistveno spremenile. Slejkoprej, v celem vzponu novega veka stremimo Slovenci po zedinjenju vsega narodnostnega ozemlja v naši lastni narodni državi.

Kakor je v letu 1918 in poprej ideja jugoslovanske vzajemnosti vsebovala in nosila daleč najboljšo dosegljivo rešitev slovenskega državnega vprašanja, tako in nič manj sedanje razmere kažejo, da je vzajemnost teh narodov edino njih jamstvo za nedotakljivost narodnega ozemlja ter za dosego in ohranitev državne suverenosti.

Povojno stanje v Jugoslaviji pa očituje, da v sistemu diktature ene same stranke ni rešitve enakopravnosti narodov in ne zadovoljive rešitve skupnosti. Pod bolečino pritiska totalitarne diktature na zasebno in družbeno življenje so se po vojni spet razplamteli narodnostni spori in so nastala razpokoženja proti vsaki skupnosti, kljub vsem besedam in zunanostim, ki naj izražajo enakopravnost v ustavih in zakonodaji. Neuspešni poskusi komunističnega režima, da razčisti odnose po načelu enakopravnosti, ponovno dokazujejo, da diktatura ni zmožna rešiti tega osnovnega vprašanja. Predpogoj uspešne rešitve je politična svoboda. Združenje demokratičnih moči vseh južno-slovanskih narodov pa jasneje nastopa kot nujna potreba in najvažnejše sredstvo za dosego političnega osvobojenja in za prehod v demokratični red. V Sloveniji, tej trdnjavi na narodnostni tromeji, je ideja vzajemnosti južno-slovanskih narodov slejkoprej svetilnik in kažipot v delu za ohranitev in izpolnitev narodne svobode.

Osvobojenje je pred 50 leti stopilo v naš razvoj kot srečen uspeh naporov vsega naroda v obrambi in odporu proti tuji vladavini. Praznujemo torej zlati jubilej zmage ljudske volje demokracije, nad absolutizmom protiljudske oblasti. Dejstvo, da to 50-letnico praznujemo skoraj samo le Slovenci v izseljenstvu, samo politični emigranti, najmočnejše kaže, da je domovina v političnem nasilju.

Povojna doba življenja narodov v južnovzhodni Evropi je zgodovinski dokaz, da srečnega življenja pod diktaturo ene stranke ne more biti. Bistven element srečnega razvoja družbe je svoboda. Bistven element srečnega razvoja države je svobodno sodelovanje državljanov. Tej svobodi se ob jubileju znova posvečamo.

Vzpostavitev vseh in popolnih demokratičnih svoboščin veljajo na prvem mestu in pred vsem prizadevanja in naporu svobodnih sinov in hčera slovenskega naroda. Smatramo, da je prizadevanje za vzpostavitev demokratičnih svoboščin, uvedba politične svobode v državne, samoupravne, vse javne, vse družbene ustanove v matični domovini poleg podpiranja naših narodnih manjšin v tujih državah, edina narodno politična naloga, pri kateri naj Slovenci v zdomstvu ljudstvu doma pomagamo z vsemi močmi.

Občudujemo vztrajnost in spretnost, požrtvovalnost in odločnost svobodoljubnih ljudi v domovini, ki so zadnji dve desetletji v ognju narodnega mučeništva in v ubijajočih omejitvah izključne vladavine ene stranke vztrajno in spretno slabili in lomili verige tega novega suženjstva ter uspešno prebijali vsaj nekaterim žarkom svobode možnosti vplivanja na javno življenje v domovini. Občudujemo te napore, v vso ljubeznijo jih skušamo podpirati in težko čakamo jutro svobode, ko bo naša vloga politične emigracije končana in si bo svobodni narod sam urejal svoje državno življenje.

Ob zlatem jubileju naj povsod, kjer Slovenci prebivamo, doni zahvalna pesem za vse znane in neznanne napore in uspehe, ki so pripomogli k osvobojenju pred 50 leti, in molitev za vse znane in neznanne žrtve narodnostne borbe.

Ob zlatem jubileju počastimo vse, posebej tudi tiste, ki so padli na barikadah za slovensko svobodo med dvema vojskama, med okupacijo, v civilni vojni in revoluciji ter končno v množičnih pokoljih in med nezastrižanimi političnimi preganjanji, ki so jih zagrešili komunisti, da so na krvi in grobovih zgradili svoj režim in oblast.

Slavo in čast izkazujujemo vsem žrtvam, ne le tistim, ki so nam blizu ali po krvi in rodbini ali po mišljenju in posebnem opredeljenju, ampak vsem, brez razlike vsem, ki so dali svoje moči in življenja iz idealnega prepričanja, da so opravljali svojo nalogo v vzvišenem poslanstvu narodnega osvobojenja. Naj bi bil zlasti jubilej tudi dan narodne sprave, združitve in ponovne posvetitve idealom, ki so nam skupni, skupni vsem, vsaj vsem demokratičnim Slovincem doma in v zdomstvu.

Mi vsi, ki smo seme izkvravelega naroda, mislimo le eno: Kako bi vse svoje moči zastavili za obnovo svobode v domovini, kako bi vsemu slovenskemu narodu zgradili skupen dom v svobodni, demokratični Zedinjeni Sloveniji.

Pred praznikom osvobojenja in narodne zastave, ob 50-letnici, dne 29. oktobra 1968.

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO
v zdomstvu

Dr. Miha Krek,
predsednik

dr. Ljubo Sirc,
tajnik

Miloš Stare,
tajnik

dr. Jože Basaj, inž. Ladislav Bevc, dr. Tine Debeljak, Marko Kranjc, dr. ing. Franjo Mačus, dr. Ludovik Puš, Rudolf Smersu, Feliks Urankar, Alojzij Zupan, odborniki.

Dr. Miha Krek stopa s člani NO pred spomenik grala San Martina

Homenaje de los Eslovenos al General San Martín Alocución del dr. Miha Krek

En la República Argentina viven más de 30.000 Eslovenos, de los cuales hay casi 10.000 inmigrantes, que han tenido que dejar su patria después de la segunda guerra mundial, cuando los comunistas usurparon el poder con la ayuda de la Unión Soviética.

Estos inmigrantes, todos patriotas y anticomunistas no querían someterse a la dictadura comunista. La misma, para perpetuarse en el poder, mató millares y millares de compatriotas que se le oponían. El terror, asesinatos y el trabajo forzado fueron los medios que el partido comunista usó para sojuzgar a nuestro pueblo. Los pocos que pudieron escapar de este infierno y alcanzaron el mundo libre, hoy como siempre tienen que ser voces de la Libertad y de la Democracia.

Nosotros que en aquel entonces buscábamos soluciones para nuestros refugiados, tenemos el ineludible deber declarar: La República Argentina fue la primera nación del mundo que nos abrió sus puertas y esto sin condiciones, brindándonos una comprensión y generosidad únicas! Por eso hoy los pequeños núcleos de los Eslovenos dispersos por todo el territorio de esta bendida tierra están forjando un nuevo porvenir y bienestar en completa libertad. Los Eslovenos que viven en la República Argentina expresan a la Nación Argentina su profundo y eterno agradecimiento.

En el día de la Bandera Eslovana con todo respeto y devoción rendimos nuestro emocionado homenaje al Gran Padre del Pueblo Argentino y aquí al frente de su monumento manifestamos a la Nación Argentina nuestra lealtad y fidelidad. Que Dios Todopoderoso la bendiga y colme con todas las felicidades!

Polaganje venca pred spomenik gen. San Martina Nagovor dr. Mihe Kreka

V republiki Argentini živi nad 30.000 ljudi, ki so se v tej deželi naselili iz Slovenije. Skoro 10.000 teh naseljencev je političnih emigrantov, ki so svojo rojstno domovino morali zapustiti neposredno po drugi svetovni vojni, ko je vladlo v Jugoslaviji s pomočjo Sovjetske zveze in njene Rdeče armade prevzela komunistična partija. Ti emigranti so bili odločni protikomunisti, ki niso hoteli sprejeti posledic zmage komunistične revolucije in ne vlade komunistične diktature. Iz tistega časa je v Sloveniji na deset-tisoče grobov političnih žrtev naših rojakov, ki so jih komunisti pobili, da so na njihovih kosteh mogli zgraditi svoj sistem družbe in države. Vse slovensko protikomunistično ljudstvo je bilo tedaj izpostavljeno neusmiljenemu komunističnemu preganjanju. Nekateri so se rešili v tujino in si iskali novih prebivališč v svobodnem svetu.

Vsi, ki smo imeli tedaj opravka z reševanjem slovenske politične emigracije, izpričujemo, da je republika Argentina bila prva država, ki je množice naših emigrantov velikodušno sprejela pod najugodnejšimi, za izseljence najlažjimi pogoji. Vsak slovenski emigrant, ki je bil zdravega duha v zdravem telesu, se je po svobodni izbiri mogel naseliti v Argentini. Tu so se naselili, tu žive v blaženi svobodi. Tu si ustvarjajo vedno lepše gospodarske pogoje blagostanja zase in svoje družine.

Za to dobro delo pomoči v stiski smo Slovenci argentinskemu narodu globoko in trajno hvaležni. Na letošnji naš narodni praznik in dan slovenske narodne zastave se ponovno v hvaležnosti klanjamo spominu ustanovitelja velike republike, obnavljamo ji vdanost in zvestobo naših bratov in sestra, ki tu žive, in prosimo Vsemogočnega, naj blagoslavlja in osrečuje življenje in napredek plemenitega naroda Argentine.

Češkoslovaška federacija

Češkoslovaška je minuli teden skrito prenašala nasilje sovjetske okupacije. Nad 75.000 sovjetskih vojakov se je za nedoločen čas nastanilo v češkoslovaških vojašnicah okoli največjih češkoslovaških krajev.

Iz Češkoslovaške je vsled sovjetske okupacije zbežalo na Zahod nad 30.000 ljudi. Mnogi že odhajajo v ZDA, drugi pa se naseljujejo v Zahodni Nemčiji in Franciji. Vsled dogodkov na Češkoslovaškem se je povečalo tudi število beguncev iz ostalih satelitskih držav, zlasti iz Poljske in iz Madžarske. Besterman je tudi poudaril, da je „danes evropski begunski problem večji, kakor je bil po združenju madžarski revoluciji leta 1956.“

Češkoslovaška se je pretekli teden pripravljala na proslavo 50. letnice svoje osvoboditve izpod avstro-ogrškega gospodarstva, 28. oktobra 1918. Češkoslovaška komunistična vlada pod vodstvom Svobode in Dubčeka je pripravila vrsto slavnostnih prireditev v javnih dvoranih in gledališčih ter na gradu Hradčani za teden od 28. oktobra (češkoslovaški narodni praznik) do 7. novembra (obletnica boljševiške revolucije).

Sovjeti so spričo priprav objavili, da ne bodo dovolili nobenih zunanjih proslav, ker da bi se sprevrgle v protisovjetske demonstracije. Prav tako niso dovolili prosovjetskih prireditev za ta češkoslovaški narodni praznik. V podkrepitev svoje grožnje so sovjeti s svojimi vojaškimi oddelki obkrožili vsa večja češkoslovaška mesta ter objavili, da bodo tam ostali do 7. nov.

Medtem je na pobudo sovjetov in Novotnyjevih komunistov partijska organizacija v Plznu poslala centralni partijski organizaciji v Prago resolucijo, v kateri trdi, da je ugotovila, da je Dubček „zahodnonemški agent“, kar pomeni, da je obtožen izdaje. Prav tako je v isti resoluciji obtožen zahodnonemškega agentstva tudi predsednik češkoslovaškega parlamenta Smrkovský. Podobne resolucije so po državi začele sprejemati tudi druge partijske organizacije, s čimer so sovjeti in njihovi kolaboracionisti začeli splošno kampanjo proti reformističnim češkoslovaškim komunistom, ki jim načeljuje Dubček.

Ta se ni dal preplašiti ter je skupno z gralom. Svobodo izpeljal zamisel federalizacije države, vsaj na papirju, ko je 28. oktobra, na dan 50. letnice češkoslovaške neodvisnosti, podpisal zakon, po katerem se je država spremenila v federacijo češke in Slovaške. S tem podpisom je 3.500.000 Slovakov losego enakopravnost z 11.000.000 Čehi. Minulo sredo pa je češkoslovaški predsednik gral. Svoboda podpisal v Bratislavi novo federativno ustavo države, ki bo stopila v veljavo 1. januarja 1969. Ime države bo ostalo dosežanje: Češkoslovaška Socialistična Republika. Istočasno so dobile posebne garancije tudi tuje manjšine v državi: 130.000 Nemcev, 70.000 Poljakov, ter 500.000 Madžarov in 55.000 Ukrajincev.

Kljub pozivom češkoslovaških partijskih oblasti, da naj 50. letnico češkoslovaške neodvisnosti državljani ne praznujejo z izzivanjem sovjetskih zasledbenih oblasti, se je 28. oktobra zjutraj zgrnilo na ulice Prage in drugih češkoslovaških krajev na tisoče delavcev in mladine, ki je nosila češkoslovaške zastave in vpila: „Rusi, domov!“ Demonstranti so na policijo kričali: „Gestapo, gestapo!“ ter napadli sovjetsko veleposlaništvo. Skupine češkoslovaških študentov so odkorakale tudi proti jugoslovanskemu poslanstvu, kjer so vzklikali jugoslovanskemu komunističnemu diktatorju Titu, ker se mu je doslej posrečilo izogniti se sovjetski kazenski ekspediciji proti neposlušnim satelitom. Demonstranti so pograbili sovjetski okupacijski časopis Spravy ter ga zažgali v priči sovjetskih tankov.

TISKOVNA KONFERENCA DR. MIHE KREKA

Med dr. Krekovim bivanjem v Argentini je pripravljali odbor za slovenske jubilejne slavnosti pod predsedništvom Miloša Stareta predvidel tudi tiskovno konferenco, ki naj jo ima predsednik Narodnega odbora za Slovenijo s predstavniki argentinskega tiska. Referat za to konferenco v pripravljalnem odboru je imel Joško Krošelj, skrb za udeležbo zastopnikov velikih buenosaireskih listov na tiskovni konferenci je pa prevzel Božo Stariha, glavni tajnik pripravljalnega odbora.

PRIPRAVA V SLOVENSKI HIŠI

Tiskovna konferenca je bila v četrtek 24. oktobra ob 19. uri v veliki dvorani Slovenske hiše. Z njo je bila združena tudi likovna in tiskovna razstava. Skrb za ureditev slikarske in

G. Jože Košiček začena tiskovno konferenco. Poleg sede msgr. Anton Orehar, dr. Miha Krek, prevajalec dr. Franc Mihelič in g. Miloš Stare

kiparske razstave sta prevzela ga. Bara Remec ter Ivan Bukovec, referat o razstavi knjig in listov pa je imel dr. Jože Krivec. Ker je ga. Bara Remec v začetku meseca morala oditi v Tilcaro v prov. Jujuy, je glavno delo za pripravo likovne razstave padlo na Ivana Bukovca.

Na razstavo so poslali svoje umetnine ga. Bara Remec, gđc. Metka Žirovnik, Ivan Bukovec, Andrej Makek, France Papež ter kipar France Ahčin.

Organizacijo tiskovne razstave so izvedli ga. Danica in Robert Petriček, njun sin Boštjan ter Andrej Makek. Razstavno mizo s natison prvih treh spevov argentinskega epa Martin Fierro v prevodu dr. Tineta Debeljaka — knjiga je v tisku v tiskarni Vilka Čeča — sta pa uredila ga. Danica Petriček in dr. Tine Debeljak. Natis omenjenih treh spevov Hernandezove pesnitve je izšel s temle posvetilom: „Izdano v Buenos Airesu v spomin na 29. oktober 1968 ob petdesetletnici osvoboditve slovenskega naroda izpod tisočletne germanske nadoblasti kot darilo udeležencem tiskovne konference dr. Mihe Kreka, predsednika Narodnega odbora za Slovenijo v emigraciji, v Slovenski hiši, Ramón Falcón 4158. Tiskano v 100 izvodih, numeriranih od 1 do 100.“

Na obeh straneh tiskovne razstave so bili v dvorani pripeti na stene grafiki s statističnimi podatki o „slovenski navzočnosti v Argentini“, t. j. s podatki kaj in koliko so slovenski naseljenci doslej doprinesli k razvoju in napredku Argentine. To gradivo sta pripravila gđc. Jožejka Debeljak ter Tine Debeljak ml.

Celotna ureditev in okrasitev dvorane je bila po zamisli Ivana Bukovca ter Petričkovih, za ureditev svetlobnih naprav ter močno razsvetlitev obeh razstav je pa poskrbel Ljubo Berlot s svojimi pomočniki.

Miza za udeležence tiskovne konference je bila postavljena v sredino glavne dvorane. Spretna miza je bila določena za predsednika NO dr. Kreka in njegovo spremstvo, ob obeh njenih straneh so pa bile mize za časnike. Pred mizami so bili stoli za Slovence, ki so bili povabljeni, da prisostvujejo poteku konference. Med njimi sta bila zlasti vseučiliška profesorja dr. Milan Komar ter dr. Vinko Brumen, ki je na ta večer prinesel prva tiskana izvoda svojega najnovejšega obširnega dela o Janezu Ev. Kreku, ki je izšlo prav za letošnje jubilejne slavnosti ob 50-letnici slovenske narodne osvoboditve. Izdaja te dr. Brumnove knjige je pač najlepša počastitev dr. Janeza Ev. Kreka, enega od glavnih graditeljev slovenske narodne in politične svobode.

Dvorana Slovenske hiše je bila polna pravega slovenskega vzdušja. Pogled nanjo je vzbujal veselje. Saj nikdar v njej še ni bilo zbranega toliko slovenskega duhovnega bogastva: umetnin slovenskih slikarjev in kiparjev ter

knjig, listov in revij, ki izhajajo v Buenos Airesu. Vse to je bilo tu, da poveča sijaj slovenskih jubilejnih praznov in da izpriča, da Slovenija v svetu živi in da bo živela še naprej ter narodu doma gradila lepšo in srečnejšo bodočnost v svobodi.

PRICETEK KONFERENCE

Ob napovedani uri so pričeli prihajati predstavniki velikih buenosaireskih dnevnikov. Prišli so predstavniki največjih in najplivnejših argentinskih dnevnikov La Prensa in La Nación, zatem velikega dnevnika Clarín ter večer-

bodo od leta 1848 naprej do ustanovitve prve slovenske vlade leta 1918, ko so Slovenci razglasili svojo neodvisnost od avstro-ogrske monarhije. Za dan slovenske narodne zastave je dejal, da ga zlasti „praznujemo slovenski politični emigranti. Narodni odbor za Slovenijo je v emigraciji razglasil ta praznik zastave. Hočemo to demonstracijo ljubezni do domovine, čeprav smo v najostrejši opoziciji proti komunističnemu režimu, ki tam vlada že 23 let. V domovini so komunisti prišli rdečo zvezdo na tradicionalno, vsakemu Slovincu sveto narodno zastavo, ki je bela, modra in rdeča trobojnica. Mi hočemo zastavo čisto brez rdeče zvezde, ki je simbol naše narodne nesreče po drugi svetovni vojni.“ Tako je zatrjeval pred časniki dr. Miha Krek.

Drugi referat dr. Mihe Kreka za tiskovno konferenco, se je nanašal na sedanjost slovensko politično stvarnost pod komunistično diktaturo. Časnikarje je opozoril, da so „značilnosti razmer pod Titovo vlado bistveno iste, kakršne so pod komunističnimi režimi Sovjetske zveze in njenih satelitov.“ Zatem je svoje trditve podprl s konkretnimi podatki o delu kom. diktature v zadnjih 23 letih.

Na trditve v inozemstvu, da je Titov „režim neke boljše vrste komunizem, do neke mere liberalnejša komunistična diktatura“ predsednik NO odgovarja, da so „te vesti resnične.“ Pristavlja pa, da ni „treba biti modrijan, da tudi komunist vidi da Jugoslavija meji v dveh tretjinah na demokratične sosedne države in da teh meja ni mogoče zapreti z nobenim berlinskim zidom.“ Zato poudarja, da „ni treba biti nikak specialist za balkanske probleme, da uvidi vsak, da je Tito kot človek, kot politik in kot državnik lojalen samo samemu sebi in nikomur drugemu. Pravočasno in srečno se je izvil iz mrež Stalinove nadvlade. V zapadnem svetu je to gesto prodal za tisoče milijonov dolarjev. Vsemu svetu je napravil vtis naprednega komunističnega voditelja, ki se razvija po skušnjah in potrebah ter se zna prilagoditi razmeram.“ Da bo „po takih državnih kot je, komunizem postal sposoben za miren razvoj v novo družbo, v nov sistem ljudske skupnosti, kjer se bo 'diktatura proletariata', cepljena s 'komunističnim humanizmom' prelevila v vsaj znošenega vladarja.“ Dr. Krek je dalje naglašal,

Pogled na tiskovno konferenco med referatom dr. Kreka.

vajalec dr. Franc Mihelič in tajnik NO Miloš Stare. Predstavniki argentinskega tiska so zavzeli svoja mesta ob mizah, ki so bile pripravljene zanje.

Tiskovno konferenco je začel g. Jože Košiček dolgoletni urednik Domoljuba ter dr. Krekov osebni prijatelj in sošolec. Argentinskim časnikarjem je predstavil dr. Kreka. V zgoščenih besedah je prednje razgrnil njegovo delo in poudaril namen njegovega sedanjega prihoda v Argentino, da prisostvuje jubilejnim slavnostim, ki so jih za 50-letnico slovenske svobode in ustanovitve prve slovenske vlade pripravili slovenski demokratični naseljenci v Argentini. Vsem je sporočil dr. Krekov pozdrav.

DVA REFERATA DR. MIHE KREKA

Za osnovo razgovorov in za poznanje sodobne slovenske stvarnosti je predsednik NO dr. Miha Krek za argentinske časnikarje pripravil dva referata. V prvem jih je seznanil z bojem slovenskega naroda za svojo svo-

med interesi skupnosti na eni in posameznih republik, gospodarskih panog in podjetij na drugi strani. Ta bolezen po dr. Kreku dobiva „posebno bolečo obliko zaradi narodnostnih nasprotovanj, ki so iz leta v leto ostrejša.“ Predsednik NO opozarja predstavnike tiska, da je „Slovenija, ki je industrijsko najbolj razvita, kulturno in civilizatorično na najvišji ravni v tem komunističnem režimu, le predmet balkansko brezob-

Dr. Miha Krek odgovarja na vprašanja časnika

zirnega izžemanja v korist centrale federacije. Celotno v vrhovih komunistične partije Slovenije se uveljavlja spoznanje, da je izkoriščanje treba ustaviti in onemogočiti za vsako ceno. Boj Slovenije in Hrvatske proti federalni upravi in centralističnemu režimu komunistične partije Jugoslavije dobiva oblike, ki bi spravile v nevarnost vsak režim, ki se količkaj naslanja na voljo ljudstva.“

Tu je dr. Krek razglasil predstavnikom tiska, da tega ozira Titova vlada nima, da mu je pa sredi največjih težav in bolečin kakor narocen prišel v pomoč vdor sovjetskih čet in okupacija Čehoslovaške. Ta vdor je bolj kriče kot katerikoli drug dogodek po drugi svetovni vojni razkril: prvič, da sovjetski boljševiški diktatorji v Moskvi smatrajo vse satelite, vse države v srednji in vzhodni Evropi, ki imajo komunistične vlade in gospodarje, za področje svojega izključnega vpliva; drugič, da velike države svobodnega sveta niso voljne preprečevati nasilja v tem področju, kar pomeni, da so satelitske države in tudi komunistične partije v njih popolnoma odvisne od milosti nadvladarjev v Kremlju.

Okupacija je sicer s svojo brutalnostjo povzročila zgražanje človeštva, tudi komunističnih ljudi in bo prav s tem pripomogla k pospeševanju uničenja in konca komunistične sile (a trenutno je ubila upanje narodov srednje in centralne Evrope, da bi se mogli sami dokopati do neke, vsaj skromne politične svobode vsak v svoji deželi). Trenutno je važno to, da vsi komunistični evropski diktatorji, vsak po svojih razmerah izkoriščajo splošen strah pred sovjetsko okupacijo in uspešno krote z njim vse napredne pobude in poskuse liberalizacije. Tito je mojster v takih poslih in kakor je bil poprej v soglasju z narodnim razpoloženjem med najglasnejšimi prijatelji Aleksandra Dubčeka, je sedaj že med najspretnjšimi izkoriščevalci strahu pred sovjetsko vojsko. Vse ljudstvo je nagnal v vojno psihozo, v kateri bodo ljudje vsaj začasno pozabili na večino vseh pritožb priti njegovemu samodržstvu. Opozorim na dejstvo, da sta romunska in jugoslovanska komunistična partija pri vsem svojem svobodnejšem nastopanju neodvisno od Moskve, slejkoprej vedno in v kali zatirale vsak poskus politične svobode svojih narodov in vzdrževali v notranji politiki izključno in popolno diktaturo partije. Niti pobude izobražencev, niti klici množic v teh dveh državah, Romuniji in Jugoslaviji, niso mogli predreti oklepa diktature, kot se je to zgodilo v Čehoslovaški. Pričakujem, da bosta obe diktaturi, romunska in jugoslovanska, sedaj prilagodili svoje vladanje zahtevam Kremlja. Stremljenja protikomunistov ne štejejo, hotenja liberalnejših in naprednejših, zlasti mlajših rodov komunističnih izobražencev, pa je vsaj začasno — kot slana cvetje — pomoril strah pred sovjetsko okupacijo, ki bo imela usodne posledice daleč preko mej Čehoslovaške na razvoj v Evropi.

Ta zadnji sovjetski nastop je s „kolom po glavi“ opozoril, da predvsem za Evropo in obe Ameriki predstavlja Kremelj smrtno nevarnost za mir. Razbojniške manire Sovjetov proti suvereni čehoslovaški so danes ali jutri v primernih razmerah prav tako uporabljive proti vsakemu narodu in deželi na svetu. Komunistična velesila v Kremlju je amoralna, asocialna, utelešena sebičnost, ki brezobzirno zasleduje izključno le cilje in interese globalne revolucije. V tej in taki svoji podjetnosti vsak čas lahko zažge svet v nov vojni požar. Izjave in ocene so-

danjega mednarodnega stanja na zadnjem zboru vojaških in diplomatskih zastopnikov Severno Atlantske Obrambne zveze potrjujejo, da smo v tej, stalno aktualni nevarnosti.

DR. KREK ODGOVARJA NA VPRAŠANJA

Po dr. Krekovem referatu za tiskovno konferenco se je razvil razgovor. Tako je bilo predsedniku NO Mihi Kreku postavljenih več vprašanj. Tako npr.: Kakšen vtis je napravila na slovenske izseljence sovjetska zasedba Čehoslovaške. Dr. Krek mu je odgovoril, da smatra on in slovenski izseljenci zasedbo Čehoslovaške za nezasmiseln mednarodni zločin. Ta zasedba je tudi potrdila, da je politika Sovjetske zveze stalna nevarnost za mir. Slovenski izseljenci okupacijo obsojajo kot vsi svobodni ljudje, le še bolj jih boli, ker Slovenci bolj intimo čutijo s Čehi in Slovaki zaradi tradicionalnih prijateljskih zvez z njimi.

Na drugo vprašanje, če v Jugoslaviji obstoja proti komunističnemu režimu opozicionalno gibanje, je dr. Krek povedal, da je večina ljudi tako v Sloveniji, kakor po ostalih delih države proti komunističnemu režimu. Organiziranega skupnega nastopa opozicije pa ni. Proti sedanji garnituri komunistične vlade je celo znaten del komunistov.

Na vprašanje ali mora NATO spremeniti svojo strategijo z ozirom na nov položaj sil, ki ga je ustvarila Sovjetska zveza z napadom in zasedbo Čehoslovaške, je predsednik NO dr. Krek udeležencem tiskovne konference dal tole izjavo: Mislím, da je bilo sploh slabo, da je tudi NATO zapadel v neko komodno, napačno razpoloženje, češ, da je akutna boljševiška nevarnost minila ali da se je vsaj zmanjšala. Ta nevarnost je ista danes kot je bila pod Leninom, le večja in močnejša je, ista je, kot je bila pod Stalinom, le manj groba, bolj kultivirana, bolj prikrita je in zato nevarnejša, ista je, kot je bila pod Hruščevom, le previdnejša je in bolj sistematično dela. NATO mora svojo obrambno nalogo za zapadni svet opravljati v zavesti, da je in bo Kremelj kot živ vulkan, stalna nevarnost za človeštvo. Rdeči Kremelj stalno zasleduje isti znani cilj: svetovno nadvlado komunistične diktature. Tako je in bo, dokler se ne zlomi komunistična diktatura v Kremlju.

Predstavniki tiska so se nato zahvalili predsedniku NO za vse pojasnila o vprašanih, ki so bila v razpravi na tiskovni konferenci, ter so nato ostali z njim še nekaj časa v razgovoru. Ostali so nekaj časa tudi na pogostitvi gostov, ki so jo pripravile gđc. Katica Kovačeva ter gospe Marjana Batagelj, Marjana Marnova ter Naca Osterčeva s svojimi pomočnicami in sodelavkami.

Tiskovna konferenca je povsem uspela, kar dokazujejo poročila in odmevi v buenosaireskih listih.

TISKOVNA KONFERENCA

RAZSTAVA KNJIG

Poleg umetnostne razstave je bila tudi razstava knjig slovenskih emigrantov po drugi svetovni vojni, ki jih je zbral dr. J. Krivec. Okusno urejena razstava (uredila R. Petriček in M. Kek) je bila nameščena pod balkonom tako, da so prišle do veljave vse knjige in tudi vse založbe, kajti vsaka skupina je bila označena z lepim napisom založbe. Tako smo videli vse izdaje Svobodne Slovenije-tednika ter njenih Zbornikov in tudi drugih njenih knjig (Črne maše, Poljub, Vauhnik, itd.). Vežane letnike Duhovnega življenja in njega verskih knjig. Izdaje misijonskih založb, predvsem pa vse knjige Slovenske kulturne akcije. Vežani letniki Vestnika, Tabora, Katoliških misijonov, knjig založbe Baraga itd. Ne moremo vseh navajati, poudariti pa moramo novo knjigo te zadnje založbe, ki je bila dotiskana isti dan: **Dr. Vinka Brumna monografija o dr. Janezu Evangelistu Kreku**. S tem je dobila ta razstava knjig svoj poseben poudarek.

Med knjigami sta bili razstavljeni tudi dve svojski podobi: Brezjanska Marija in Bohinjsko jezero, ki ju je s suho iglo vžgala v les ga. Tatjana Hafnerjeva. Gotovo edinstven primer slovenske umetne obrti umetnice, ki se vse premalo udeležuje med nami, pa je imela v domovini lepe uspehe (npr. Slovenčev koledar...) Po stenah pa Exlibrisi Bare Remčeve iz istoimenovane knjige, ki jo je izdala založba Gore. Ta je tudi predstavljala prehod iz knjižne razstave v planinski oddelek.

PLANINSKA RAZSTAVA

Tu so bile razstavljene vse številke revije Gore, album Bare Remčeve Bariloče, njeni Exlibrisi (knjiga), fotografije planinskih tur bratov Skvarča (posebni odtisi iz Zbornikov), itd. Uredil jo je R. Petriček. Nad mizo pa je visel grafikon Andinizem, kjer je izbranih fotografijah bilo predstavljeno delo slovenskih planincev, gornikov, njih uspehi pa tudi — tragedije. Označene so bile prvenstvene ture ter predstavljene gore, katerim so dali slovenska imena Slovenci, katerih noga se je prva povzpela na njih dotlej nedosegljive vrhove. Videti je bilo Slovenski stolp na Katedralu, Podskalco, Rožmanov spomenik, Capillo s križem, ki so ga nanjo postavili Slovenci v spomin na škrlatico doma, Pico Tonček, Lago Tonček, križ Tomaž-Božo, Cerro Boj, itd.

GRAFIKONI

Ta planinski grafikon Andinizem je eden izmed sedmih grafičnih statistik, ki so visele na stenah pod balkonom. Prvi je predstavljala Prisotnost Slove-

fije naših najpomembnejših kulturnih ustvarjalcev, ki so se največ uveljavili v argentinskem okolju: opera pevka Golobova, dirigent mestne buenosaireske filharmonije Drago Šijanec, pevski zbor Gallus, smučarska prvaka Jerman in Bertonecelj, drzna osvajačica gora brata Skvarča, stavbnik stadiona Boca Juniors arh. Sulčić. Zanimiva je statistika visokega šolstva in slovenska udeležba v njem: 101 slovenskih študentov je končalo visokošolske študije, kar je bilo detajlirano v pregledu posameznih strok; toda 10 Slovencev zavzema mesta na raznih univerzah državnega in privatnega značaja, njim na čelu dekan filozofske fakultete katoliške univerze prof. dr. Komar. Posebno pozornost je vzbudil grafikon Slovensko prizadevanje za argentinsko šolstvo: Slovenci kot predstojniki argentinskih ustanov so zgradili 18 argentinskih ljudskih šol in 9 kolegijev, srednješolskih zavodov. Slovenski duhovniki pa so zgradili kot župniki argentinskih fara 29 cerkvá.

Vse to je bilo podano v številkah, črtah in podobah na stenah z grafikoni, za katere je zbral podatke Tine Debeljak ml. in jih izrisala Jožejka Debeljak.

„MARTIN FIERRO“

Posebno mesto pa je zavzemal na razstavi „kotiček“, okusno urejen okrog stebra, posvečen Martinu Fierro. Gavčevski pončo, laso, fakoni, nazarrenke, mate itd. je bilo obešeno na steber ali razstavljeno na mizici, na kateri je bil razstavljen tipkani izvod Debeljakovega celotnega slovenskega prevoda argentinskega vrhunškega literarnega pesniškega dela Martina Fierro, pa tudi že stolpci odtisov do konca postavljenega teksta. Bil je načrt, da bi za ta dan slovenskega praznika izšel prevod v knjigi, toda čas hiti in dela je ogromno. Pač pa je uspelo izdati za ta dan izredno bibliografsko poslaščico: sto numeriranih izvodov prvih treh spevov v dokončnem formatu celotne knjige (prva pola), s celostransko prilogo Ahčinovega klmarskega reliefa, katerih 16 bo krasilo celotno izdajo, ter opremljeno s folklornimi motivi, ki jih je čez sto napravil arhitekt Jure Vombergar. Prevajalec Tine Debeljak (s sodelovanjem Danice Petričkove), kipar France Ahčin in arh. Vombergar so izdali to bibliofilsko izdajo ne samo, da pokažejo primer bodoče izdaje, temveč s posebnim posvetilom, da jo izdajajo v proslavo petdesetletnice slovenskega osvobodjenja iz tisočletnega nemškega robstva ter jo za priliko tiskovne konference dr. Mihe Kreka poklanjajo kot darilo vsem udeležencem. To je napisano tudi v kasteljanščini.

VELIČASTNA JUBILEJNA SLAVNOST SLOVENIJE V SVETU

Navdušene ovacije predsedniku Narodnega odbora dr. Mihi Kreku

Jubilejna proslava slovenskega narodnega praznika in slovenske zastave so se začele v Buenos Airesu v soboto, dne 26. oktobra, z akademijo in že tradicionalno slavnostno večerjo.

V vsej slovenski izseljenski javnosti je bilo zanje veliko zanimanje. To potrjuje dejstvo, da so bile za že tradicionalno skupno večerjo že pred dvema tednoma razprodane vse vstopnice. Veliko je bilo še prijavitelcev, pa jim ni

Cruza Rev. Ivan Tomažič ter Rudi Hirschegger, Peter Bajda st., Peter Bajda ml., Luka Grintal, Andrej Bajuk ter Vladimir Šmon. Iz Rosaria je prišel na jubilejne slavnosti v Buenos Aires koroški borec Franc Pristavec, Slovence iz Mar del Plate in Miramarja je zastopal Slavko Tršinar.

Ko je prišel predsednik Narodnega odbora dr. Miha Krek v spremstvu tajnika NO Miloša Stareta ter g. Jožeta

kljub navidezni brezuspešnosti posvetil svoje moči pravični stvari, resnični korigisti svoje narodne skupnosti.

Ali ni čudovito tolažilo za vse nas, da tolika in taka doba ni ubila aktivnosti slovenske demokratične emigracije?

Ali ni prav tale slavnostni zbor delegacij čudovito spričevalo vitalnosti, solidnosti in vztrajnosti Slovenstva v narodnem poslanstvu na tujem? Ali ni teh 23 let nastopov Slovenije v svetu dokumentarni film, da smo pri vsej skromnosti nezlomljivi?

CILJ NAŠE VZTRAJNOSTI

Narodno politični cilj naše emigracije je svoboda domovine. Narodno vzgojni in politični delovni program pa je vse, kar v zdomstvu more vzdrževati in pospeševati narodnostno zavednost, kar nam vžiga požrtvovalno delavnost, da bi narodu doma pomagali do demokratičnih svobod in lastne narodne države, kakor si jo bo sam izdelal.

Vsaka današnja politična emigracija stoji pred gigantskimi nalogami in težavami, ki nimajo primere.

Komunistična sila doma in po svetu je po vsej zunanji podobi močnejša, kot je bila, ko nas je pognala na begunsko pot. Zmožnost ohranjanja, samoohranitve komunističnega sistema in njegove moči v družbi se je izkazala za mnogo večjo in silnejšo kot moč fašizma in nacizma.

Ta dva sta propadla. Človeštvo z njima nima več opravka. Komunizem, ki je filozofski in sociološki prvak med tremi boleznimi moderne družbe, pa je ostal, razširil svojo moč preko tretjine človeštva, prodorno napada dalje in uspešno izpodkopa temelje demokratičnega reda in vsake svobodne družbe po vseh kontinentih, v vseh civilizacijah in kulturah. Naravnost neverjetno je, kako svobodni protikomunistični svet stoji, bolj pravilno — leži — pred enigmom komunistične sile kot začaran, paraliziran, ves neboljen, kot da si ne zna in ne more pomagati.

VOJNA S KOMUNISTI V VIETNAMU

Poglejmo vietnamski primer. V po vojnih letih je komunizem uspešno izvajal svojo svetovno revolucijo in v kratkih obdobjih vključeval kar kos za kosom svobodnega sveta, kar narod za narodom v svoj komunistični blok. V Vietnamu se je ta plaz ustavil. Protikomunistične države s severnoameriškimi Zdrženimi državami na čelu so odločile, da je Vietnam točka, kjer se je treba prodiranju komunizma upreti. Napravili so operacijo. Nastala je rana, ki naj iz nje stalno odteka toliko vojaške in gospodarske krvi komunističnega telesa, kolikor je mora izgubiti, da ne bi več delal „osvobodilnih vojska“ na vseh koncih sveta. Postavili so mejnike: operacija se ne sme razširiti v večjo ali celo v svetovno vojno, rana pa se ne sme zapreti, kri mora odtekati vse dotlej, dokler grozi človeštvo komunistična napadalnost. Torej: Vietnam je sicer bojišče toda boj gre proti celotni komunistični napadalnosti. Vojska je v Vietnamu, pa ne le za svobodo Vietnama, ampak za svobodo vsega sveta. Samo zato, ker ima ta boj tako določeno nalogo in namen, traja že leta in leta. Od začetka ni bilo nobenega dvoma, da imajo sile Zdrženih držav veliko premoč in vse sposobnosti, da lahko vztrajajo dalj kot sovražnik. Vojskovanje dosega svoj namen. Odkar komunizem krvavi v Vietnamu, je po svetu v glavnem mir, ali je vsaj bil mir vse do poslednjih mesecev. Komunizem je očitno postal manj sposoben za vžiganje revolucij v Aziji, Afriki, latinski Ameriki in v Evropi. Razlogi za izbruhe vojskovanja na Srednjem vzhodu so bili posebne vrste in niso s splošno svetovnim stanjem imeli neposredne zveze. Ustavitev komunističnega osvajanja v Vietnamu je torej uspešna. Svobodno človeštvo pa namesto, da bi v tem videlo svoj uspeh in sprejelo neizogibne žrtve kot manjše nujno zlo, se potaplja v zabavljanje o neuspešnosti vojskovanja in o nepotrebnosti te vojske ter končuje v pogubnem predlogu, naj se ameriške sile umaknejo iz Vietnama, češ da Amerikancem pravzaprav ne sme biti nič mar. Žebelj na glavo je udaril naš senator Frank

(Nadaljevanje na 4. str.)

Po prihodu na sobotno slovesnost odzdravlja dr. Miha Krek na navdušene ovacije

bilo mogoče ugoditi, ker v dvorani ni bilo več prostora za pogrjnjenimi mizami.

Dvorano so tudi letos okrasile dekleta. Po mizah so bile postavljene slovenske zastavice ter rdeči nageljni. Na desni strani odra je visela argentinska zastava, na levi pa je bila slovenska.

Začetek slavnostnega večera je bil napovedan za 19.30. Že mnogo poprej so začeli prihajati v Slovensko hišo odborniki slovenskih društev, domov, organizacij, raznih ustanov, vzgojitelji slovenskih otrok v osnovnošolskih tečajih in v srednješolskem tečaju ravn. Marka Bajuka, slovenski dušni pastirji, kulturni ustvarjalci in predavatelji po naših društvi in organizacijah. Ne moremo vseh navesti. Saj je bilo vseh točno 315, t. j. toliko, kolikor gostov je mogla sprejeti velika dvorana Slovenske hiše za pogrjnjenimi mizami. Med osebnostmi omenimo samo člane Narodnega odbora. Poleg samega predsednika dr. Mihe Kreka so bili navzoči: tajnik Miloš Stare, dr. Franc Mačus, Feliks Urankar in dr. Tine Debeljak z gospodi. Rudolf Smersu se zaradi prehlada slavnostne večerje ni mogel udeležiti. Navzoč je bil tudi Božo Fink, predsednik Zedinjene Slovenije. Na čelu številne slovenske duhovščine je bil direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini msgr. Anton Orehar.

Med udeleženci slavnostne večerje so bili tudi zastopniki slovenskih skupin iz notranosti Argentine. Tako so bili iz Mendoze: tamošnji slovenski dušni

pastir Rev. Jože Horn, župnik iz Godoy Košička v dvorano, se je v njej dvignil val navdušenja in pozdravljanja, ki se dolgo ni polegel.

Nato je v dvorani zadonela argentinska narodna himna, za njo pa slovenska. Obe so vsi navzoči tudi zapeli.

Na oder je stopil tajnik NO Miloš Stare, predsednik glavnega pripravljalnega odbora za pripravo jubilejnih slavnosti, ter je začel slavnostni večer z naslednjimi pozdravnimi besedami:

„Tukaj smo zbrani svobodni Slovenci ob 50-letnici enega največjih dogodkov v naši zgodovini: osvoboditve tisočletnega suženjstva. Zbrani smo danes pri tem slavju demokratični Slovenci vseh političnih strank, vseh svetovnih nazorov, različnih starosti, stanov in poklicev. Ne samo iz Velikega Buenos Airesa. Tudi iz notranosti države so prihiteli: iz Mendoze, Rosaria, Miramara. Med nami pa je tudi predsednik Narodnega odbora dr. Miha Krek (dolgotrajno, navdušeno ploskanje). Povabili in prosili smo ga, da pride za ta veliki dan med nas na željo našega mladega rodu. Tukaj je dr. Krek, ki opravlja v emigraciji eno najtrših del, najbolj ne-hvaležnih: politično delo v emigraciji. In to v času, ko svetovni dogodki prekrivajo naš slovenski problem. Toda dr. Krek vztraja in se žrtvuje. Bodimo mu hvaležni! Dragi predsednik, bodi pozdravljen med nami!“

Govornikova izvajanja je zbrano občinstvo sprejelo s toplim odobravanjem.

Sledil je audiovizualni prizor

Pot slovenskega naroda v svobodo

Besedilo je napisal dr. Tine Debeljak, za audiovizualni prikaz pa ga je s slikami in glasbo priredil Tine Debeljak ml. in sodelavci: Jožejka Debeljak, Minka Debevec, Jože Dobovšek, Marija in Andrej Fink, Ciril Markež, Andrej Mele, Tone Mizerit, Tine Vivod, Franci Willenpart in Jože Žakelj.

V tem prikazu je bila opisana v besedi, sliki in glasbeni spremljavi zgodovinski razvoj slovenske politične in državne misli od Karantanije, preko Napoleona, leta 1848 do narodnega osvobodjenja l. 1918 in do novega suženjstva l. 1945. Povezane zgodovinske tekste so spremljale fotografije originalnih dokumentov, važnih za našo narodno zgodovino, obenem pa primerne glasbene melodije. V njem je bila med drugim tudi prvič zaneta stara gosposvetska himna pri ustoličevanju, uglasbena po prof. J.

Osani in zapeta po moškem zboru iz Mendoze pod vodstvom prof. Boža Bajuka. Med slikami je bil tudi prvič predstavljen osnutek za slovensko zastavo in grb, delo mojstra Plečnika.

Audiovizualni prizor s teksti je napravil silen vtis. Vsi so se lahko prepričali, da sta naša zgodovina ter naša preteklost lepa, bogata in da se nam je ni treba sramovati, ampak smo nanjo lahko vsi ponosni.

Po audiovizualnem prikazu Pot slovenskega naroda v svobodo, ki je prikazal zgodovinski razvoj slovenske državne in politične misli, je dr. Miha Krek ob njem navezal nekaj lepih priznalnih besed.

Predsednik najvišje slovenske predstavniške ustanove v svobodnem svetu je nato zbrano slovensko občinstvo nagovoril takole:

GOVOR DR. MIHE KREKA

Če naj ob tej mili podobi razvoja in rasti naše narodnostne kulture, ki nam jo rišejo zgodovinarji, oblikujejo in ponazorujejo umetniki, poskušamo postaviti sliko naše sedanjosti in narediti pogled v bodočnost, so človeku kar na jeziku jeremijade. V judovskem izgnanstvu so se rodile. Vsaka prisilna emigracija je tako tragična in neredna, če ne nesrečna usoda življenja, da dobi prav v jeremijadah primeren izraz razpoloženja. Duška daje duhovnemu in telesnemu trpljenju, ki je nujna lastnost

vsakega prisilnega življenja na tujem. Vi pa, zastopniki vseh, ali skoro vseh delovnih skupnosti in združenj slovenske emigracije na področju Velikega Buenos Airesa, z menoj vred predobro veste, da za pritoževanje nimamo časa, pa če bi bilo še tako utemeljeno. 23 let že v trdih razmerah gradite v tujini. Če nas je dolgotrajna skušnjava kaj mogla naučiti, nas je vztrajnost, če javnega delavca v emigraciji more kaj prekaliti, če se more v njem kaj prečistiti in ustaliti, je prepričanje, da je

Dr. Tine Debeljak in ga. Danica Petriček razkazujeta argentinskim časnikařem slovenski prevod Martina Fierro

nije v svetu, kjer je bil podan zemljepisni prostor Slovenije doma z oznako prebivalstva ter njega razseljenosti po vseh kontinentih. Dejstvo, da je ena četrtina celotnega naroda v „svetu“, je nazorno vpilo s stene. Nato je sledila Prisotnost Slovencev v Argentini, kjer je bila najprej prikazana zgodovina naseljevanja Slovencev v to deželo od l. 1878 ter število priseljencev. Drug grafikon je predstavljala naše domove v Capitalu in notranosti (11) kot zbirališče slovenske imigracije zadnjih dveh desetletij. Lepe stavbe pričajo o ljubezni Slovencev do svoje narodne tradicije, ki jo hočejo vnesti v skupno argentinsko kulturo kot ploden doprinos v argentinski napredek. Temu so bili posvečeni drugi grafikon, npr. fotogra-

Ker je bilo udeležencev konference približno prav toliko, ima sleherni, ki jo je dobil, izredno bibliofilsko dragoceno, zlasti še, če je opremljena z lastnoročnimi podpisi avtorjev in konferensjerja. Ta „kotiček ob stebru“ (ki ga je uredila ga. Danica Petričkova), je bil posebej deležen pozornosti gostov.

Brumnov prvi izvod monografije o Kreku in Debeljakova izredna knjižna izdaja prvih treh spevov Martina Fierro sta bila gotovo največji kulturni počastitvi petdesetletnice osvobodjenja in največji atrakciji tistih ur po končani konferenci dr. Mihe Kreka. Dali sta razstavi slik in knjig ter slovenski prisotnosti v Argentini svoj najsodobnejši stvariteljski izraz in pričevanje.

GOVOR DR. M. KREKA NA SOBOTNEM SLAVJU

(Nad. s strani 3)

Lausche, ko je na tako govorjenje v javni seji senata zaklical vprašanje: „Kam pa naj se umaknemo? Ali moramo na obalo Kalifornije?“ Pa je vendar javno mnenje v Severni Ameriki tako zmehčano v smislu neodpornosti proti komunizmu, da je predsednik, ki je za vojskovanje odgovoren, sklenil, da ne kandidira, da ne bi gnil notranjih nasprotij proti ameriški udeležbi v Vietnamu do nemogočih ostrin, in da sedanji kandidati v volitvah skrbno pazijo, da ne izustijo nikake ostrejšje besede proti komunizmu. Amerika doselej v Vietnamu drži pozicije svobodnega sveta, komunisti pa v ameriškem javnem mnenju dobivajo bitko.

Da bi tem in takim tokovom še bolj pomagali do učinkovitosti, so sovjeti ta čas izbrali za novo potezo. Zakaj ta čas? Angleška delavska vlada je v hudem naporu za reševanje funtašterlinga, francoska vlada potrebuje nekaj let zdravljenja, da bo okreval, Zružene države so v volitvah Volivna propaganda se je v začetku kar spremenila v propagando proti ameriški udeležbi v vojni v Vietnamu pa tudi še sedaj je med volilci zelo živa skrb, da bi novi predsednik ne bil človek, ki ne bi znal na miren način poravnati starih in novih sporov med komunističnimi državami.

NAPAD NA ČEŠKOSLOVAŠKO

Nova postaja je bil vdor v Češkoslovaško.

Dajmo si vdor sovjetske vojske živo predstaviti. Kako smo ga doživeli kako je učinkoval?

Kot strela je preblisnilo politični obzorje, ko so vdrle sovjetske in satelitske vojske v Češkoslovaško. Zabliškalo se je in spet je tema. Kot iz žarometa je planila za hip luč iz Kremelja in se spet zaprla.

Ta hip luči je presvetil težko spoznanje, da za neprodimo temo, ki redno prekriva in obdaja politični laboratorij kremeljske komunistične centrale stalno z nezmanjšano vztrajnostjo kurijo ogenj svetovne revolucije. V tej luči je vse človeštvo moralo videti centralne čuvarje Marksovega nauka in Leninovih izročil, kako dosledno izvršujejo poslanstvo osvajanja in so vselej pripravljene za dober uspeh njihove diktature proletariata potopiti v gnojnico nasilja vsako neodvisnost in svobodo.

Mi, protikomunisti, trdimo, da ta nič novega ni. Mi pravimo, da je ta stara resnica in bistvena poteza komunističnega sistema. Svetu in življenju pa je ta lastnost komunističnega sistema seveda tako hudo neprijetna da jo želja, da bi je ne bilo, stalno potiska izpred oči, stalno briše iz zavesti, iz javnega mnenja in razpoloženja. Kremeljski agenti imajo eno najlažjih opravil prav v tem, da budnost pred novimi napadi od tam slikajo kot nepotrebno prenapetost. Ni, ni bilo lažjega kot skriti kremeljske cilje za gesla svetovnega gibanja za mir, za mirovno in aktivno koeksistenco. Tako naivno prostodušno je svet sprejemal ta gesla, da nihče ni kaj prida resno vzel, ko je Hruščev povedal Amerikancem bridko, pa čisto resnico: „Mi

vam kopljemo grob in vas bomo pokopali.“

Zadnja leta se je svobodni svet kar na splošno vdal varljivi komodnosti prepričanja, da so spor med sovjeti in Kitajsko, vojska v Vietnamu, odmikanje satelitov od moskovske linije in podobni zapletljivi dovolj velike težave za kremeljske vladarje, da nimajo ne sredstev, ne časa, ne volje za kake nove ofenzivne udarce. Zato je vdor v Češkoslovaško toliko bolj vse preseñetil; tudi protikomuniste. Pred očmi sveta se je odigral dokaz, da sovjetski nadvladarji ne dovolijo in ne pustijo nobene neodvisnosti in svobode, ki ne bi bila po njihovem patentu. Tudi drugim komunističnim vladarjem ni dovoljeno vladati drugače kot le po moskovskih navodilih. Suverenih narodov in neodvisnih držav po moskovskem pojmovanju več ni. Med ljudmi, kot med vermi, vlada le sila močnejšega!

Spet se spomnimo, da to po sebi ni kaj novega. Saj je že poprej sovjetska vlada s cinično hladnokrvnostjo prelomala mednarodne obveznosti, ki jih je bila slovesno prevzela in podpisala s komunističnimi in nekomunističnimi vladami, s prijatelji in nasprotniki. Saj je že poprej poslala svojo vojsko ubi-

Dr. M. Krek v spremstvu g. M. Benedičiča pozdravlja v soboto zvečer udeležence

vat poljske delavce v Lublin, streljati na demonstrante v Berlin in pokončavati suverenost Madžarske. A vendar je na češkoslovaškem primeru nekaj novega, nekaj presenetljivega. Kar takole na vsem lepem, sredi mirnih razgovorov med odgovornimi komunističnimi politikami in državniki dveh bratskih narodov, kot iz jasnega udarila sovjetska oborožena sila po državi, ki jo je njena lastna vlada navezala na Sovjetsko zvezo kot zaščitnico na življenje in mrt. To in tako verolomstvo, tolika zahrbtnost, ki brusi nož za zakol, med em ko zagotavlja bratstvo, je tudi v komunistični socialni in mednarodni anorali nekaj nepričakovano nizkotnega. Tako ravnanje so tudi tisti, ki so najostreje obsojali sovjetski tip komunistične diktature, doslej smatrali za nemogoče.

Danes vemo, da moramo računati tudi s tem. Danes je jasno, da moskovska velesila pomeni elementarno nevarnost za mir in svobodo vseh in vsakega naroda, nevarnost ob in kljub vsem mednarodnim statutom, sklepom in pogodbam, nevarnost za vse, tudi za komunistične države in narode, če

v razvoju kdaj postanejo ovira kremeljskim načrtom globalnega osvajanja in gospodovanja.

Glavni pomen češkoslovaškega primera za naš narod in domovino, torej za nas kot politično emigracijo je v tem, da je drastično zaprl pot mirnega razvoja v red večje politične svobode.

KREMELJ NOČE IZPUSTITI VAJETI

Kakor so tam v letih 1953/54 po sestanku severnoameriškega predsednika generala Eisenhowerja s sovjetskim predsednikom vlade generalom Bulganinom v Ženevi nehali upati, da bi velesile svobodnega sveta mogle in hotele izvajati kakršenkoli pritisk, da bi se sovjetsko-komunistična oblast umaknila nazaj za meje, ki jih je imela pred drugo svetovno vojno, da bi se srednje in jugovzhodne evropske države osvobodile komunističnih diktatur z odločilno zunanjo pomočjo, tako je češkoslovaški primer udarec s kolom po upanju, da si isti nesrečni narodi morejo olajšati svojo usodo iz lastnih moči s stalnim potiskanjem in razvijanjem notranjih razmer življenja v smeri širjenja in utrjevanja svoboščin. Češkoslovaški primer dokazuje, da kaj takega nikomur, tudi komunistom ni dovoljeno, ker je Kremelj vsak čas pripravljen, da udari, in da zna izbrati

Tema je še hujša kot poprej, ker kremeljskim izjavam sedaj vsaj trenutno res nihče nič ne verjame.

Prizadete dežele so v strahu pred najhujšim. Za najhujše preteče zlo smatrajo sovjetsko okupacijo. Narodi imajo občutek zapušenosti. Utrdilo se je prepričanje, da pred sovjetsko invazijo evropskih dežel nihče ne bo branil. Romunska in jugoslovanska komunistična partija in njuni državni vodstvi sta izjavili, da bosta sami branili suverenost svojih narodov in nedotakljivost meja svojih držav z vsemi močmi. Toda tisti, ki dajejo take izjave, so sami komunisti, ki so že šestokrat dokazali, da jim je interes partije in interes komunistične revolucije višji in važnejši kot interes narodov in držav, ki jim vladajo. Kdo naj jim polno zaupa in verjame, da bodo isti komunisti sedaj branili državo pred sovjetsko partijo in rdečo armado? S čim in kako naj si titovsko državno vodstvo osvoji zaupanje in neomejeno sodelovanje narodov Jugoslavije po 25 letih trpljenja in razočaranj? Kdo naj verjame, da sedanje Titovo popularno stališče ni igra za komunistične namene, ki jih Tito po svoje zasleduje, odkar ga je Stalin postavil za glavnega tajnika komunistične partije Jugoslavije? Kdo naj bo gotov, da komunistična partija ne bo prodala vseh narodnih in državnih interesov v vsaki stiski, da reši svojo partizansko korist?

Sedaj je gotovo močan vtis, da Zveza komunistov Jugoslavije in njena vlada sami širita in utemeljujejo verjetnost sovjetskega vpada v Jugoslavijo in strah pred njim. Sovjetsko časopisje sedaj napada Jugoslavijo in njeno vlado tako močno in brezobzirno, da res izgleda, da sporazum med titovci in boljševiki ni več mogoč. Toda ali nismo bili že ponovno priče podobnih sporov in potem priče novih pobotanj po vodilu: vse za ohranitev in napredek komunizma?

Dejstvo je, da po domovini prevladuje strah pred vpadom, okupacijo in novo vojno. Dejstvo je, da je vlada izvedla delno mobilizacijo in da začnajo nekaj priprav za dolgotrajno gverilsko vojskovanje. Dejstvo je, da je vlada zaprosila in dobila zagotovila Italije in Grčije, da ji ne bosta delali težav in izkoriščali njene stiske v primeru sovjetskega vpada. Dejstvo je, da sta Jugoslavija in Albanija, ki je v podobni nevarnosti, začeli stanje premirja, prekinili nasprotovanja. Dejstvo je, da je Titova vlada v Severni Ameriki zaprosila za pomoč za primer vdora in okupacije. Končno je dejstvo, da sta komunistična vladarja Romunije in Jugoslavije izjavila in ponovno potrdila, da se bosta vsaki kršitvi nedotakljivosti meja in suverenosti ozemlja uprla z vsemi vojnimi močmi obeh držav.

Sovjetska diplomacija na eni strani zagotavlja, da je češkoslovaški primer nekaj izjemnega, posebnega, osamljenega. Sovjeti se trudijo, da bi ta primer šel v hitro pozabljenje, in ponujajo znova svoje sodelovanje za ohranitev miru. Po drugi strani pa je zunanji minister Gromiko razglasil in uradnem mestu na seji Združenih Narodov novo pravilo, da so vsi narodi, vse države, ki imajo komunistične režime in vlade, posebna skupnost v človeštvu, nekaka posebna, zaprta družba. Vsak evropski narod, ki ima komunistično vlado, je član te družbe. Tudi

tedaj, če to noče biti. S tem, ko kak narod dobi komunistično vlado, se rodi za sovjetski tabor. Vsi člani tega tabora imajo obveznost vzajemne po-

Dr. Miha Krek na sobotnem slavlju pozdravlja go. Kraljevo

moči, ki jim narekuje, da z vsemi sredstvi ohranjajo v vseh teh deželah članicah komunistični režim, kakršen je celoti potreben, ne morda kakršnega bi dotični narod sam rad. Sovjetski vdor v drugo komunistično državo po tem pojmovanju ni mednarodna vojna, ampak neka domača komunistična disciplinska reč, ki nekomunistične države ne sme nič brigati.

Praktično se to pravi: vse evropske komunistične države so izključni sovjetski pašaluk. Pojmov narodne in državne suverenosti v tem pašaluku ni, nadomešča jih pojem suverenosti celotnega tabora komunističnih držav. Vse izraze suverenosti brani in izvaja osrednja oblast v Kremelju.

S tem so sovjetski oblastniki v novi obliki, v poostreni izdaji razglasili, da smatrajo vse komuniste za svoje služabnike, vse njihove države za svoje vazale. To je formula novega, boljše-viškega mednarodnega reda, ki zadeva tudi Tita in njegov režim.

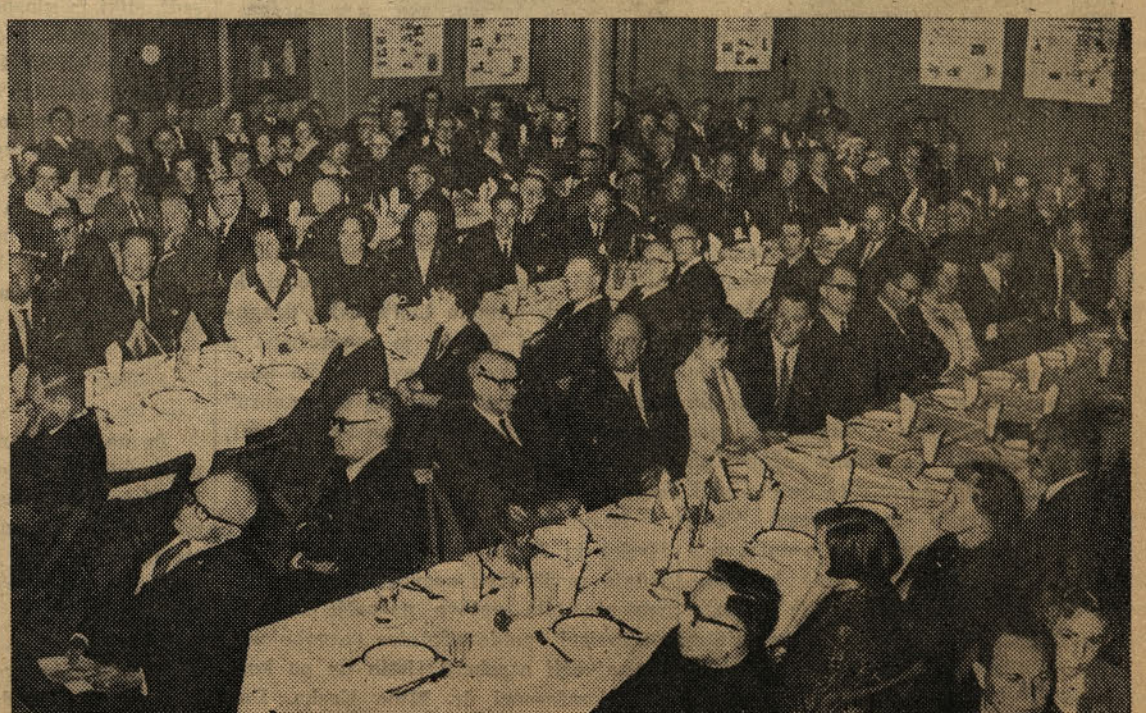
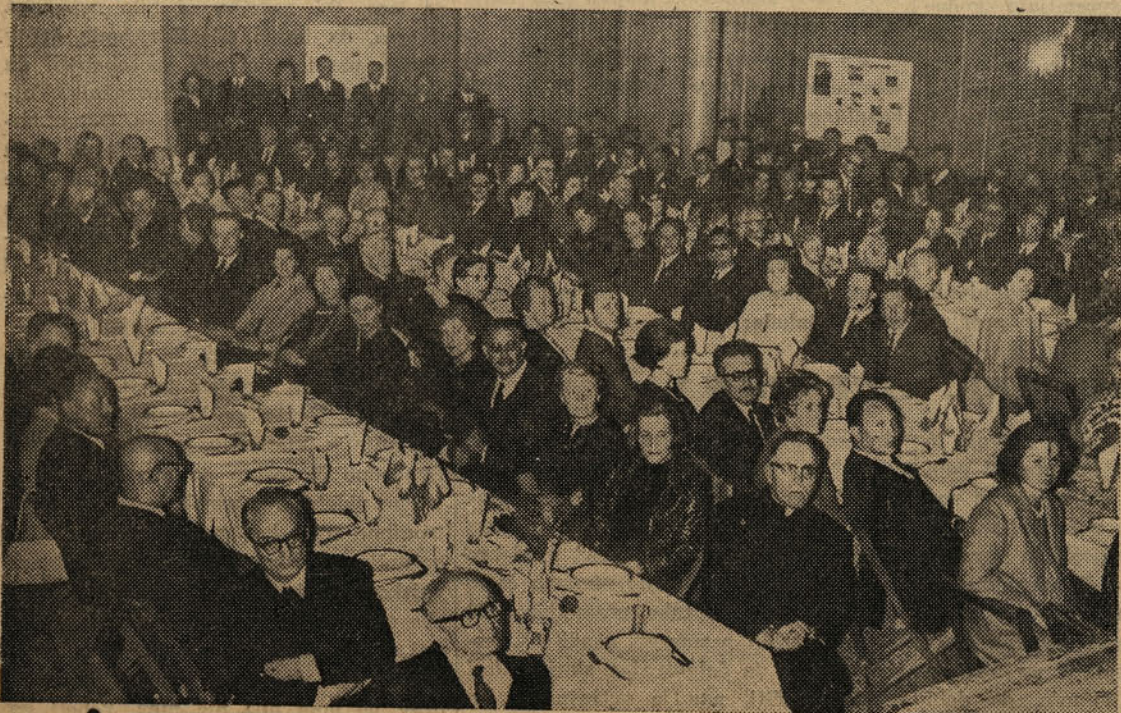
To je zamajalo mednarodni red. V Evropi prevladuje nezanesljivost, negotovost, ugibanje, kaj bo prinesel jutrišnji dan.

Kaže, da so za trenutni prehodni čas boljševiki naredili krepko uslugo komunizmu. Pokazali so ustrahovalno moč, ki ji nihče učinkovito ne nasprotuje.

V tem razpoloženju ustrahovanja bodo vsaj začasno spet postavili v vrsto in razpored svoje satrape. Ti bodo zopet vsak v svoji deželi znali strah pred okupacijo izkoristiti in ljudstvu bodo lahko dopovedali, naj sprejme raje še tako oster domači komunistični režim, kot da bi tvegalo sovjetsko okupacijo. Pričakovati je treba, da bo ta posel mojstrsko opravil Tito. V želji, da s solidarnim nastopom odvrnejo najhujše zlo in ohranijo neodvisnost, se ljudje oklepajo domače vlade. Kako daleč bo to šlo in kako dolgo bo trajalo, je drugo vprašanje. Gotovo pa je, da se je živahno gibanje za liberalizacijo, delo za uveljavljanje političnih svoboščin ustavilo.

Kljub temu in pri vsem tem pa ostane okupacija Češkoslovaške srmatotno nasilje, ki bo pospešil propast tiranije v Kremelju in s tem nastop svobode.

(Nad. na str. 5)

Dvorana Slovenske hiše v soboto zvečer med pozdravnim govorom g. M. Stareta. Slika na levi kaže pogled z odra na osrednjo mizo z dr. Krenom in desni del dvorane. Slika na desni pa pogled na osrednjo mizo in levi del dvorane

GOVOR DR. M. KREKA NA SOBOTNEM SLAVJU

(Nadaljevanje s strani 4)

Cilj naš: osvobojenje domovine se je odmaknil v daljavo, dvignil v višave, postal je nepregledno težje dosegljiv, pa zato toliko večji in veličastnejši. Vreden je, da se zanj žrtvujejo moči tudi več rodov dobrih, svobodnih ljudi.

BODIMO VZTRAJNI IN SLOŽNI

Vsega tega Vam, dragi sodelavci na slovenski srenji v tujini, prav gotovo ne pripovedujem zato, da bi Vam pogum jemal. 23 let dokaza imate, da malodušje ni Vaša lastnost. Zalil bi vas, kdor bi podvomil nad vašo vztrajnostjo. Neprecenljiva je vaša požrtvovalnost. Ne manjka vam modrega snovanja v bodočnost. V najtežjih razmerah skrbite, da lepo življenje, dobra in koristna dela slovenske naseljenjske skupine vzbujajo pozornost in žanjejo pohvalo adoptirane domovine. Zakladnica slovenske kulture se je v teh letih okrasila in obogatila, slovensko ime je krepko pridobilo. Stotera hvala vsem, ki so pomagali, vsem, ki jih zastopate in posebej vam, ki te dni ob teh narodnih slovesnostih znova dokazujete, da v složnem nastopu zmorate nepričakovano veliko. Ni nikako hvaljenje, ampak le ugotavljanje suhega dejstva, če rečem, da imamo Slovenci v vaši naselbini v Buenos Airesu največje in najdelavnejše svoje središče v emigraciji, ki ste ga iz nič dvignili v dveh desetletjih med prve naše narodne kulturne postojanke sploh.

Če naj končno še kaj prosim za bodočnost, vem da bom rekel samo to, kar bi povedal vsak izmed vas: Prvo: ohranjamo in čuvajmo pridobljeno! Skrbimo, da bo vse, kar je ustvarila prva generacija emigrantov tudi ostalo v drugem in nadaljnjih rodovih. Skrb za vključevanje mladine v našo skupnost nikdar ni prevelika, raje jo je premalo kot preveč. Naj dokaže naselbina v Buenos Airesu, da je znala ohraniti Rožmanov zavod, srednješolske na-

rodne tečaje in osnovne šole v petem in desetem rodu prav tako velike kot v prvem. Naj bi se pri vas dokazalo, da ni nemogoče preprečiti potopitve narodnostne skupine v morju tujine.

Drugo: Pri nas pravijo: Družine, ki s hišo drži, se še Bog veseli. Družina, narodnostna skupina smo. Vsak prepričan in razdor moti lepoto in uspešnost te družine. Pa vendar je prepirljivost znana bolezen emigracije. Stalno bolezen je treba stalno zdraviti. Kar zagrabilo me je pri srcu, ko mi je v petek pri razstavi in časnikarski konferenci dr. Tine Debeljak dal prve speve prevoda Hernandezovega Martina Fierra, dr. Vinko Brumen pa povedal, da je ves dan še popravljal besedilo svoje nove knjige o Evangelistu samo zato, da jo je dokončal do teh slavnostnih dni. Kako čudovit smisel za skupnost. Svoje delo sta vložila v skupno slavo kot poseben cvet, knjiga pa je v vencu teh naših dni dobila topolino posebne ljubezni, ki jo je Bog dal samo družinam, dobrim družinam. Resnično iskrena hvala vsem, ki svoje posebne darove v znanosti, umetnosti in drugih izrednih sposobnostih uporabljate tako, da dela krepke narodno skupnost.

Končno prisrčna hvala vam, ki prav s tole letno slovesnostjo dokazujete, da nič ne more razdejati naše skupnosti, nič, ne zunanja intriga, ne naše slabosti, napake in strasti. Preko vsega je dan osvobojenja tudi dan sloge, sprave, ljubezni, ki vse premaga in vse prenese, vse pretrpi. Posebej prosim naj dobri Bog povrne stotero vsem, ki ste mi omogočili, da sem med Vami. Hvala Vam!

Ko je predsednik NO dr. Krek zaključil svoja tehtna in miselno tako bogata izvajanja, odobravanja v dvorani kar ni hotelo ponehati. K njemu so prihajali posamezniki ter mu stiskali roko, čestitali ter izrekli priznanje.

Prijateljska slavnostna večerja

Sledila je prijateljska slavnostna večerja, pri kateri so stregla slovenska dekleta in fantje. Potekala je v slavnostnem, prazničnem vzdušju ter raz-

Ko so ljudje odhajali iz Slovenske hiše, so zatrjevali, da tako lepega večera v proslavo slovenskega narodnega praznika še niso doživeli. Poseben sijaj

Na sobotni večerji pozdravlja dr. Miha Krek družino Markež

položenju. Med večerjo je predsednik NO dr. Miha Krek hodil od mize do mize ter se z udeleženci večera pozdravljal in rokoval. Med njimi je našel več starih znancev ter sodelavcev še iz domovine. Vesel jih je bil. Nekateri je videl prvokrat po odhodu iz domovine.

in toplino mu je pač dala vsebina audiovizualnega prizora, še bolj pa osebna navzočnost predsednika Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mihe Kreka.

Nad 30 fantov in deklet je odlično postreglo več kot 300 gostov pod vodstvom g. Cirila Markeža.

Pozdravni večer Zedinjene Slovenije predsedniku Narodnega odbora

Predstavnisko društvo Zedinjena Slovenija ga je pripravilo na čast predsedniku NO dr. Mihi Kreku v petek 25. oktobra v obednici Slovenske hiše. Poleg predsednika društva Boža Finka so bili navzoči: podpredsednika Aleksander Majhen ter Robert Petriček ter naslednji člani odbora: Msgr. Anton Orehar, Vilko Cuderman, Jože Poznič, Marjan Loboda, Stane Mehle, dr. Jože Dobovšek, Alojzij Žužek, Stane Žužek, Ivan Klemenčič, Jože Jonke, Franc Pernišek, Nace Grohar, Ivān Lužovec in Alojzij Šonc.

Predsednika NO je pozdravil predsednik društva Božo Fink. V pozdravnem nagovoru je med drugim navajal, „da se je z veseljem zbral upravni svet Zedinjene Slovenije z njenim nadzorstvom, da sprejme v svoji sredi in izreče dobrodošlico predsedniku NO g. dr. Mihi Kreku. Spet je prišel med nas, da s svojo prisotnostjo dá poudarka

proslavam slovenskega narodnega praznika, pa tudi, da omogoči, da se obnovijo in utrdijo osebne vezi med predstavništvom najvišje slovenske politične institucije, katero priznamo, in skupino svobodnih Slovencev v Argentini, ki sestavljajo močno emigracijsko skupnost. Gospodu predsedniku smo dolžni hvaležnost za njegovo dejanje in mu jo s tem izrekamo“.

Dr. Miha Krek se je za pozdravne besede zahvalil, nato se je pa pri predsedniku društva Božo Finku zanimal za njegovo delo. V nadaljnjem poteku večera je predsednik NO dr. Krek dajal zanimiva pojasnila na številna vprašanja, ki so mu jih postavljali odborniki Zedinjene Slovenije tako glede razmer doma, kakor glede mednarodnega političnega položaja ter glede življenja Slovencev v ZDA in Kanadi.

Za vse je bila tudi pripravljena pogostitev.

POKLONITEV SPOMINU OSVOBODITELJA ARGENTINE

Med bivanjem dr. Kreka v Argentini je bila na sporedu tudi poklonitev Slovencev v Argentini gralu San Mar-

vati. Tako se je slovenska slavnost pred spomenikom lahko nemoteno izvršila. Pred spomenikom so se razvr-

Dr. Miha Krek izreka pred spomenikom grala San Martina zahvalo Argentini, da je gostoljubno sprejela po drugi svetovni vojni slovenske protikomunistične begunce

tínu ter položitev venca na njegov spomenik.

Slavnost je bila napovedana najprej za enajsto uro dne 27. oktobra. Pozneje je pa bila preložena na pol dvanajsto uro, ker so ob enajsti uri polagali venec predstavniki čeških naseeljencev v Argentini ob 50-letnici osvoboditve češkega naroda. Slovcem je ta sprememba zelo prav prišla, kajti ta dan smo imeli zelo slabo vreme ter je ravno ob enajsti uri tako lilo, da so Čehi mogli samo v naglici položiti venec ter oditi.

Po tem nalivu je prenehalo deže-

Praznik Slovencev v New Yorku

Kakor vsa prejšnja leta, ko so se vršila predavanja redno vsak drugi petek v mesecu na Osmi v New Yorku, ki so postala že naše izročilo, se bodo v novi sezoni spet pričela in nadaljevala z novim sporedom.

Prvi sestanek članov SKASa in SAVe je bil v petek, 25. oktobra. Namenjen je bil proslavi 50-letnice slovenskega narodnega praznika z naslednjim sporedom: Pozdrav in nagovor — Rudi Večerin; Slovenec sem — Ipavec; Tam, kjer pisana so polja — peli Fantje z Osme; slavnostni govor prof. dr. Viktor Antolin; Pozdrav slovenski zemlji — Ivan Cankar, deklamacija Helka Puc; Duma — Župančič, deklamiral Jože Vodlan Slovenski rod, tvoj dan je vstal — m. Elizabeta, nastop slovenske šole; Oj Triglav moj dom — Aljaž, zapeli Fantje z Osme. Zaključna pesem — Hej Slovenci. Pri organizaciji večera so sodelovali tudi Slovenski akademiki v Ameriki (SAVA).

Udeležba na proslavi je bila številna. Vsi nastopajoči so lepo podali svoje točke ter storili vse, da je proslava 50-letnice slovenske svobode odlično uspela.

France Gorše

Razstava olj in skulptur

Ob tiskovni konferenci 24. oktobra je bila odprta v Slovenski hiši tudi slikarska in kiparska razstava slovenskih umetnikov v Argentini. Namen te razstave je bil pokazati argentinskim časnikiarjem in po njih domačinom naš doprinos v tukajšnji kulturi. Tako na primer po obravnavi tem: pokrajine, indijanci, predmetno ljudstvo itd. je vključitev vanjo jasno razvidna.

Zastopani so bili najvidnejši slovenski likovni umetniki, v zadnjem času za sodelovanje naprošeni in že skoraj ni bilo več časa za nove nastanke slik in kipov, kvečjemu za nastanek umetnine, kot jo je umetnik že nosil v sebi, sicer pa je moral dati stvar iz starejših zaloga, kot postavim kipar France Ahčin. Kipi — poprsja škofa Friderika Baracca, pesnika Franceta Balantiča in Rožtana P. so že po nekaj let izgotovljeni, verjetno malo za temi tudi Meti, kajti vsi kipi govorijo o plastiki in prostornosti, kar v novejši dobi ni bilo vedno zaznamo in so bile bolj lične, bolj nagostite. Tako gospod Ahčin s svojimi plastikami izstopa iz celovitega slik, pri katerih je linearnost

sicer nekam obvezna, dasi gotovo ni hote poudarjeni stilni znak.

Linearnost bi bila idealistični stilni znak, imenujemo jo lahko tudi ploskovitost. Dasi smo na predzadnji razstavi ge. Bare Remec opozarjali na njene kompozicije in poglobitve prostora, je tokrat ploskovitost figur dosti očitnejša. Ko je ga. Bara še vodila umetniško šolo SKA, takšne izrazite ploskovitosti, kot jo kažejo slike 5, 7-9, še ni bilo. Zlasti št. 9 se človeku posebno v spomin vtisne, podobno kot nekoliko mlajša št. 8. Celo št. 10, ki kaže več figur, je v skupini vendar enosmerna.

Gđc. Meta Žirovnik ima dve zelo značilni cvetlični tihožitji, nastali obe letošnje leto. Cvetice so na obeh slikah v bistvu iste, spominjajo na van Goghove Cinije in vključujejo povezanosti cvetov v šopka, so cveti v bistvu v isti globini. Vsekakor sta sliki zelo dognani.

G. Ivan Bukovec ima olji Predmestje in Močvirje; pri prvi sliki je množica oseb pred skupino hiš. Torej nekaj, kar bi sicer kar klicalo po prostornosti, a vendar je na sliki nekaj vpliv abstrakcij in ne moremo govoriti o predmetni razporeditvi. Rekli bi lahko, da je slika

stili otroci, dekleta ter fantje v narodnih nošah — blizu 100 jih je bilo — in šolarji s šolskimi zastavami. Bila sta navzoča dva voda skavtov s svojim praporom in šefom slovenskih skavtov g. Marijanom Trtnikom. Odborniki društva, organizacij in ustanov ter slovenskih domov in številni rojaki.

Ob napovedani uri je prišel pred spomenik generala San Martina predsednik NO dr. Miha Krek. Spremljali so ga člani NO za Slovenijo dr. Tine Debeljak, Rudolf Smersu, Miloš Stare in Feliks Urankar.

Dr. Miha Krek je s člani NO obstal pred spomenikom ter predenj položil venec.

Po nekajminutnem molku, s katerim so predsednik NO dr. Krek in ostala množica Slovencev počastili spomin grala San Martina, je dr. Krek izrekel Argentini globoko zahvalo, da je tako gostoljubno sprejela slovenske protikomunistične begunce po drugi svetovni vojni. (Celoten govor objavljamo na prvi strani.)

Polaganju venca pred spomenikom grala San Martina je prisostvovalo več poročevalcev listov, fotoreporterji ter filmski operaterji televizijskih postaj.

Buenosaireški listi so naslednji dan objavili poročila o govoru predsednika NO pred spomenikom gralu San Martinu s slikami. Prav tako so o slavnosti poročale radijske ter televizijske postaje. Slednje so prikazovale tudi po več slik z dr. Krekom med narodnimi nošami pred spomenikom.

Predsednik NO dr. Miha Krek med slovenskimi narodnimi nošami pred spomenikom grala San Martina

vplivana po abstraktnih upodobitvah. Močvirje ima razne otoke, na desni krivonasto drevo, otoki imajo močne luči in sence, a vendar ta senčenja ne ustvarjajo prostornosti in ima človek vtis, da je vse le prilepljeno na platno. To nikakor ni nepotreben očitnik, kajti prostornost je prav tako le en način upodobljanja in vse to je le eden od stilnih kriterijev.

Celo Andreja Makeka Pokrajina je vključ močnim svetlobam in sencam le „od daleč“ ustvarjen dreved, v bistvu je to samo v raznih tonih nanešen ploskoviti videz sončnih žarkov. Sveta Rita ni dosti bolj realistična, dasi so predmeti: cerkev, most, pota dosti vidno naslikani, pa dostikrat nasprotni resničnosti, a vendar vsaj možni v naravi.

G. Franc Papež je že po svoji tradiciji abstrakten slikar, dasi v svoji zbirko abstraktnih nepredmetov tudi obrise figur stavi, a nikoli tako, da bi mogel kdo sklepati na določen lik.

Vsi slikarji iz šole ge. Bare z močstrico vred so pokazali v razstavljenih delih hipne vtise zunanjega sveta in tako brez hotene enotnosti vendar pokazali notranjo enotnost.

M. Marolt

MOGOČNA IZPOVED VERE V SREČNEJŠO BODOČNOST SLOVENSKEGA NARODA

Nepozabni vtisi z nedeljskega slavnostnega zborovanja v Buenos Airesu

Kdor je bil v nedeljo 27. oktobra popoldne v Slovenski hiši, tega dne ne bo pozabil. Vse je bilo tako lepo, da lepše biti ni moglo. Praznik Kristusa Kralja, sv. maša obenem za vse Slovence, ki so se žrtvovali za slovensko svobodo. Izpoved vere v Boga, v Kristusa, ki naj kraljuje nad slovenskim narodom in v njem, ki naj ga varuje in spremlja v vsej bodočnosti. Izpoved vere tudi v bodočnost slovenskega na-

roda, vere v njegovo vstajenje in rešitev iz sedanje sužnosti pod komunisti.

Medtem ko so bili na sobotni akademiji in slavnostni pojedini zbrani oblikovalci slovenskega življenja v Argentini, so tokrat prišli vsi Slovenci, vsi tisti zavedni Slovenci, ki so bili vedno varuhi najlepših slovenskih narodnih in verskih tradicij ter nosilci vseh bojev za narodne pravice in svobodo.

Maša v počastitev Kristusa Kralja in za Slovence, ki so se žrtvovali za slovensko svobodo

Pred jubilejnim zborovanjem je bila na praznik Kristusa Kralja sveta daritev tudi za vse Slovence in Slovenke, ki so se žrtvovali za svobodo slovenske domovine. K oltarju na odru v Slovenski hiši je v vrsti ministrantov pristopilo 8 slovenskih duhovnikov. Poleg msgra. Antona Oreharja še: vikar Janez Petek CM, župnik Matija Lamovšek, dr. Mirko Gogala, župnik Ivan Tomažič, spiritual dr. Filip Žakelj, Jože Horn iz Mendoza in Jure Rode.

CERKVENI GOVOR MSGR. ANTONA OREHARJA

Na prvi hip protivno, a dobro premišljeno, moremo slaviti dan slovenske zgodovine na praznik Kristusa Kralja. — Prišli smo h Kristusu, da ob njem začnemo to skupno proslavo, da se mu zahvalimo za vse, kar je nam Slovencem nebeški Oče v zgodovini dal. Njega bomo prosili, naj nam pomaga zadostiti za napake Slovencev v zgodovini in v sedanjem času. S Kristusom bomo prosili blagoslova slovenskemu narodu, ki živi v izseljenstvu, za mejami narodne države in posebej za narod, ki v domovini trpi.

Ob Kristusu, njegovem nauku in življenju se naučimo čuta edinosti, hvaležnosti in zvestobe za svoje in narodno življenje.

Edinost

Bistveni namen Kristusovega prihoda na svet po Očetovi volji je opisal sv. Pavel: „Kajti Bog je sklenil, naj v njem prebiva vsa polnost in da s krvjo njegovega križa ostvari mir in tako po njem s seboj spravi vse, kar je na zemlji in kar je v nebesih, v Kristusu Gospodu našem.“ Kol 1, 20.

Konciliska konstitucija „Veselje in upanje“: Iz ljubezni večnega Očeta izhajajoča, od Kristusa Odrešenika v času ustanovljena, v Sv. Duhu zedinjena Cerkev je zbrana iz ljudi, to je iz udov zemeljske družbe, ki so poklicani k temu, da že v okrilju zgodovine človeške družbe sestavljajo družino božjih otrok. Edinost človeške družbe dobiva iz edinosti božjih otrok, ki je utemeljena v Kristusu, močno utrditev in dopolnitev (42, 1). Tako Cerkev sama po sebi kaže svetu, da resnična zunanja družbena edinost priteka iz zedinjenosti duhov in src, to je iz tiste vere in ljubezni, s katerima je v Sv. Duhu edinost Cerkev nerazdružljivo osnovana. Kajti moč, ki jo more Cerkev vdihniti današnji družbi, obstoji v veri in ljubezni, dejavno uresničenih v življenju, ne pa v kakem zunanem gospodstvu, izvrševanem z zgolj človeškimi sredstvi.“ 42, 3.

Ta edinost narodova je tisto, katere se naučimo v Kristusu, ki je Cerkev. Verni katoličani to vzamemo zares in za to resnost smo se zbrali Slovenci različnih misli v eno, da molimo za narod, da obljubimo, kako bomo za blagor tega naroda delali, po svoji najboljši vesti, prilikah in sposobnosti. Da ne bomo ničesar storili, kar bi narodu vzelo vero in voljo do življenja. Moremo ostati pri različnih poštenih mislih glede ureditve narodovega življenja, vedno pa pripravljene za sodelovanje pri graditvi narodove sreče.

Hvaležnost

Pred nami vstaja zgodovina z vsem narodovim trpljenjem in z delom, da se narod iz tega trpljenja reši ter se mu poskrbi svoboda za naroda vredno življenje.

Prav na ta dan moramo izraziti hvaležnost vsem, ki so stoletja to trpljenje prenašali, in vsem tistim, ki so za narodovo svobodo delali in v tem delu umirali do današnjega dne. Prav sedanjí položaj slovenskega

in napredek naroda in njegovih dobrin. To ni le zahteva zgodovine, ampak naše človeške in še posebej krščanske vesti. Ne pozabiti, da je sicer v nevarnosti naša lastna svoboda, doseči jo pa moramo posebej bratom, ki jo danes nimajo in to je ena naših največjih nalog.

S tem bomo pokazali svojo najvišjo zrelost in dopolnili svojo zgodovinsko nalogo ob nauku svojih bratov, ki so v zadnji revoluciji za to dobro žrtvovali svoje življenje.

Zvestoba

Hvaležnost zahteva, da cenimo njihovo delo, čeprav niso imeli vedno takih uspehov, kot so jih sami želeli, ali mi čakali.

Prav ista hvaležnost zahteva od nas, da danes mi nadaljujemo delo z vso resnostjo in odgovornostjo, da ne zapravimo tega, kar so nam predniki ustvarili.

naroda in naše življenje v izseljenstvu zahteva od nas polno mero zvestobe, da v ugodju časa in snovnih dobrin ne otopimo za narodovo srečo, zlasti za njegovo duhovno poslanstvo in njegove probleme.

Da najprej ohranimo sebi, kar smo

Dr. Miha Krek je v nedeljo čestital zborovodju Gallusa g. dr. J. Savelliju

narodnih dobrin prejeli, kulture in jezika ter vere. Da to s svojim delom posredujemo naprej: starši najprej otrokom, vsi pa rojakom, ki bi brez naše pomoči tega ne mogli doseči. Nekatere teh dobrin bomo mogli ohraniti le mi, ki v svobodi živimo.

Ta zvestoba zahteva od nas, da ne skrbimo le za svoje osebno dobro, katerega smo si sorazmerno že dobro uredili, temveč del svojega časa in sposobnosti žrtvujemo in posvetimo skupnim koristim.

Ker tega ne bomo mogli doseči posamezno, ampak edino v povezavi z drugimi, se potrudimo, da znamo v skupnosti živeti, drug z drugim potrpeti.

Da znamo drug drugega ceniti in spoštovati v njegovih zdravih mislih in te misli združimo v eno skupno: Obstoj

Slavnostno zborovanje

NAGOROR MILOŠA STARETA

Na oder je stopil tajnik NO Miloš Stare. Začel je zborovanje in razvijal te misli:

Današnji prireditvi smo dali naslov slavnostno zborovanje, besedi slavnostno smo pa dali tole vsebino:

Najprej smo imeli sv. mašo za vse, ki so se borili in žrtvovali za svobodo slovenskega naroda.

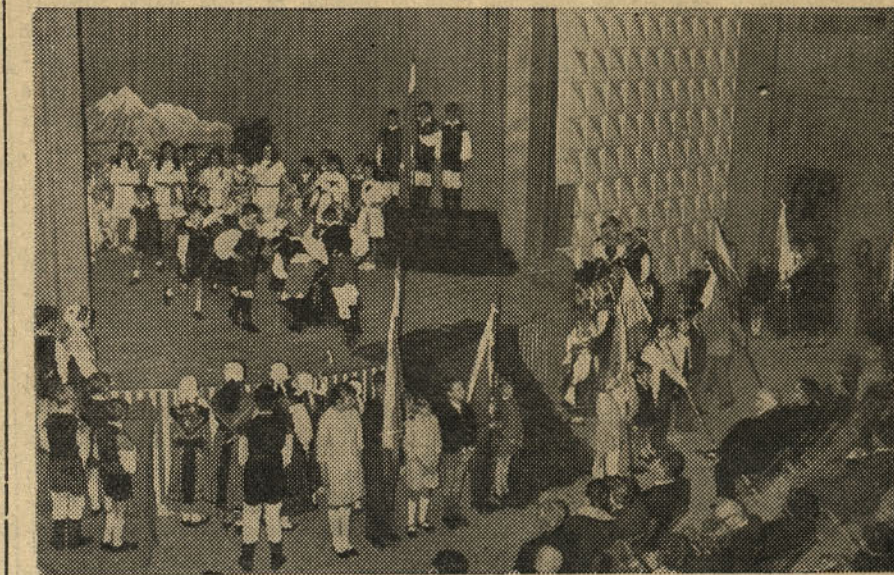
Darovali so jo slovenski duhovniki, ki delujejo v dušnem pastirstvu med nami Slovenci, med domačini, tako med civilnim prebivalstvom kakor tudi med vojaki, in to v raznih krajih države. Prisostvovali smo sv. maši, da dokazujemo, da smo pripravljene na vse žrtve, da branimo naše duhovne vrednote in se zoperstavimo materializmu, ki ga je polno okrog nas in vdira v naše vrste kot največja nevarnost, da zamori naše delo in zmalči pravilno vrednotenje duhovnih dobrin.

Pri akademiji bo pel naš jubilar, pevski zbor Gallus, ki že dvajset let čuva med nami enega največjih slovenskih zakladov, našo pesem. Bil je tudi

višje položaje, doživljal pa tudi najgloblja ponižanja. Niso ga omamili visoki položaji in niso ga strla ponižanja. Vztrajal je v delu in v neizmerni ljubezni do vsega, kar je slovenskega. Vesel sem, da mu morem ob taki priliki, kot je današnja izreči v imenu vseh iskreno zahvalo.

NASTOP GALLUSA IN ŠOLSKEGA TEČAJA DR. FRANCETA PREŠERNA

Po uvodnih besedah tajnika NO Miloša Stareta in argentinski ter slo-

Otroci šolskega tečaja dr. Prešerna med izvajanjem narodnih plesov.

venski narodni himni je pevski zbor Gallus pod dr. Savellijevim vodstvom mogočno zapel pesem Bog in Slovenija ter v dvorani sprožil val odobravanja in navdušenja.

Nato so luči v dvorani ugasnile, zavesa na odru se je odprla. Začel se je nastop slovenskih otrok iz Morona-Castelarja s prizorom, ki ga je za letošnjo proslavo 50-letnice slovenske svobode in prve slovenske vlade napisal pisatelj in pesnik Mirko Kunčič. Ta mladina je s tem prizorom že nastopila na mladinski proslavi letošnjih slovenskih narodnih jubilejev, pa so njegovo uprizoritev na prošnjo pripravljalnega odbora ponovili še na glavni jubilejni slavnosti. Med samo uprizoritvijo so prišli pred oder otroci v narodnih nošah z zastavami slovenskih osnovnih šol ter v veselju nad priloženo svobodo slovenskemu narodu odplesali več slovenskih narodnih plesov. S harmoniko jih je spremljala gđ. Tezika Marnova. Del te mladine je nato ostali vse do konca slavnostnega zborovanja na odru z veliko slovensko zastavo, ostali so pa bili razporejeni s slovenskimi zastavami pred odrom.

Otroci so dali proslavi izredno toplino in sijaj. Za vse to moramo biti hvaležni poleg pesniku Kunčiču še neumorno vneti vodiljci tečaja gđ. Miji Markeževi ter požrtvovalnim gospe Debevčevi, Pograjčevi, Vivodovi, Češkarkovi in gđni. Jesihovi, ki so otroke pripravile za ta nastop.

NAGOVOR MILOŠA STARETA

Na oder je stopil prof. Tine Vivod. V imenu slovenske izseljenske mladine je izpovedal naslednji pozdrav ter zaobljubo:

Ni nam dano, da bi izredno obletnico: 50 let od prve slovenske vlade obhajali na zgodovinskih tleh:

ob vojvodskem prestolu, ob Krekove, Jegličevem in Koroščevem grobu,

V imenu mladine je pozdravil na nedeljski slavnosti dr. M. Kreka prof. Tine Vivod

s koncertom Slovenske filharmonije, ki bi v Unionski dvorani predvajala škerjančevo uglasbitev Prešernovega Sonetnega venca, v ljubljanski Drami ob enem ali drugem Cankarjevem delu, z množičnim mladinskim telovadnim nastopom na Stadionu... to nam ni dano!

Dano pa nam je, da se v izrednih prilikah, a v svobodi, kot mlada generacija, spoštljivo priključimo temu zgodovinskemu zborovanju.

Dovolite nam, gospod predsednik Narodnega odbora, da se Vam zahvalimo za Vašo navzočnost, s katero ste

dali temu zborovanju najvišji poudarek.

Srečan, kakor je bilo v maju z msgr. Kunstljem in današnje z Vami, smo mladi še celo potrebni. To so za nas mejniki na poti slovenske izseljenske zgodovine. To je prihajanje krepilne rose, da bi bolj brstela od narodnega debela odtrgana slovenska veja v Argentini.

Poklicani smo, da živimo po božji Previdnosti v tem svetu in v tem času. Znano je, da smo mladi, kot generacija konfliktov, podvrženi asimilaciji, transkulturaciji in celo dekulturaciji. Neyarnost kulturnega osiromašenja se zaradi najrazličnejših vplivov vedno bolj stopnjuje. Razumljiv je strah naših predstavnikov, da naši lepi domovi ne bodo služili v tiste namene, za katere so bili zgrajeni.

Skupno iščimo vzrokov za odpor določenega dela slovenske mladine, ki se izmika, ali pa se je že umaknila iz slovenske skupnosti.

Če velja za splošen kulturni razvoj: manj pasivnega sprejemanja in več sistematičnega dela, sodelovanja ne samo udeleževanja, velja to tudi za našo izseljensko skupino, znano sicer po svoji vztrajnosti, pa včasih po ozkosti in zaprtosti.

Učimo se od Barage!

Zakorenjenosti na eni strani in odprtosti na drugi.

Ob 50-letnici prve slovenske vlade sprejemamo to kot svojo dolžnost. Na delo!

VOŠČILA IN ČESTITKE

Za jubilejne slovenske slavnosti v Buenos Airesu je prišlo več pozdravov, ki jih je prebral tajnik sovjetološkega oddelka kat. univerze v Buenos Airesu, Pavel Fajdiga. Pozdrave so poslali:

G. dr. Milan Komar, vseučiliški profesor katoliške univerze v Buenos Airesu, je udeležence slavnostne večerje v soboto pozdravil z naslednjo brzojavko:

Zadržan, da bi mogel prisostvovati slavnostni večerji, se pridružujem slavlju in pošiljam pozdrave prijateljem, zlasti dr. Kreku.

Slovenci iz Córdoba čestitajo k slovenskemu narodnemu prazniku takole: Slovenci v Córdoba se pridružujemo rojakom v Bs. Airesu v proslavi 50-letnice slovenskega osvobođenja in prve slovenske vlade s prošnjo Bogu, naj bi slovenski narod čimprej doživel novi 29. oktober ter si v svobodi gradil lepšo in srečnejšo bodočnost.

Z izrazi vdanosti predsedniku NO dr. Mihi Kreku in zahvalo za njegovo nesebično in požrtvovalno delo za pravice in resnično svobodo slovenskega naroda ter s pozdravi vsem udeležencem jubilejnih proslav, Slovenci iz Córdoba.

Slovenci iz Bariloč so poslali brzojavko s tole vsebino: Vdanostne pozdrave k narodnemu prazniku pošiljajo bariloški Slovenci.

Družina García-Castañeda iz Tilcare v prov. Jujuy, kamor vsako leto zahaja ga. Bara Remec, in kjer ustvarja svoje slikarske umetnine, je poslala pi-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Nedeljsko slavnostno zborovanje

(Nadaljevanje s 6 strani)

sno, v katerem med drugim pravi: Sprejmite naše pozdrave ob vaši petdesetletnici in jih sporočite tudi predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo dr. Kreku. Med številnimi znanci med Slovani, se pridružujemo tudi slavlju vašega tako dragega narodnega praznika.

Izvršni odbor Ukrajinskega narodnega odbora — predstavnik za republiko Argentino Juan Hrehoraszcuk — je poslal predsedniku NO za Slovenijo dr. Kreku pismo naslednje vsebine:

v vsem našem delu, ki ga opravljamo v ta namen.

Vam in vsem Slovencem želim popoln uspeh v delu za narod in da bi obisk tej veliki deželi dobil velik odmev za korist velikega dela, ki ga vodite za osvoboditev tudi ostalih narodov izpod sužnosti sovjetskega imperializma in njegovih satelitov.

Med samim zborovanjem je pa prišel na naslov dr. Kreka še naslednji brzozavni pozdrav iz Clevelanda:

Slovenci, zbrani na prošlavi sloven-

prejšnji član gosposke zbornice na Dunaju Josip vitez Pogacnik, posestnik v Podnartu na Gorenjskem. V nekaj ureh je izšel odlok, ki je določil slovenski jezik za uradni jezik v vseh uradnih in javnih šolah, narodne straže so prevzele varnostno službo, avstrijska vojska drugih narodnosti je odnjala iz Slovenije. Reden in hiter prevoz te vojske, ki se je vračala s soške fronte v notranje dežele monarhije preko Slovenije, je postala trenutna najnujnejša in težka naloga narodne vlade in vse javne službe. Vse je takrat delalo kar dobesedno dan in noč, da bi Slovenci dokazali, da smo zmožni sami voditi svoje državno življenje in njegovo javno upravo.

Napor je bil osrečujoč, saj smo delali za rešitev. Vse se je oddahnilo v srečnem občutju, da je minila smrtna nevarnost, ki so nam z njo grozili Nemci med prvo vojno in zadnje mesece vse bolj grozeče. Nemci so brezpogojno hoteli izrabiti prvo svetovno vojno za popolno utrditev svojega gospodarstva v donavskem bazenu. Narodnostna gibanja avstrijskih Slovanov so hoteli enkrat za vselej onemogočiti. Grožnje, ki jih je objavljalo z vsenemskim duhom prepojeno časopisje niso bile nič drugačne kot jih je desetletje kasneje začel izjavljati Adolf Hitler. Oznanjale so smrt napredku narodne kulture vseh slovanskih narodov, ki jih bo kakorkoli dosegla roka nemškega vpliva. Te grožnje so bile tako vsesplošne, da so izživale osvobodilna gibanja Čehov in Slovakov, Poljakov in Rusinov, Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so z vzporednimi naporji potem, ko je nemška in avstrijska vojska bila poražena na bojišču, razbila Avstro-ogrsko cesarstvo. V tistem času smo na srečo imeli Slovenci najspodobnejše javne delavce, ljudske tribune, umetnike v socialni preobrazbi in politični izobrazbi ljudskih množic, kot je bil Evangelist, Literatike in državnik, kot sta bila dr.

nesrečnem Londonskem paktu iz leta 1915.

Kako sta general Maister in narodna vlada reševala Maribor in našo štatersko mejo, je znano zmagoslavno poglavje teh bojev za slovenske meje. Prav tako reševanje Slovenske krajine, in prav tako žalostni neuspeh na Koroškem. Vsak meter slovenske meje je bilo treba priboriti s trdom; velike in dragocene kose narodne zemlje smo izgubili, toda vendar je tedaj, prvič, v zgodovini nastala Slovenija, ki je obsegala vsaj dve tretjini narodnega ozemlja. Po stoletju prvi močan korak v svobodo. Ta nam je odprl možnosti, da smo v novi državi dobili najvišja svetišča slovenske kulture in vlogo državnega naroda.

Teh nekaj spominov na tiste dni narodnega osvobodjenja in njegovih posledic naj nas opomni, da je naša nova slovenska zgodovina lepa in zanimiva. Če hočemo po dvajsetih letih življenja v emigraciji domovino in naš rod še radi imeti, ju moramo poznati. Ljubezni neznanega ni. Besedičiti, da sem dober rodoljub in zaveden Slovenec pa niti zgodovine niti sedanosti svojega naroda ne poznati, se pravi govoriti prazno in neresnično. Mati, če o domovini nič več ne veš kot morda le za rojstno hišo in potok tam mimo, kako boš otroku pripovedovala o najlepšem, kar je slovenskega, da bo svoj rod in tebe rad imel in cenil? Oče, verjemi mi, ko ti pravim, da te ne sin ne hči ne bosta razumela, počemu si Slovenec in ne le Argentinec in počemu naj bi tudi onadva privzela k vsemu, kar sta v argentinski kulturi pridobila, še posebne slovenske poteze svojega pokolenja, če ne boš znal slikati naše narodne podobe pred njegove duhovne oči. Kako jima boš dopovedal, da sta popolni, lepi osebnosti le, če je obojni slovenski in argentinski del njihovih lastnosti harmonično oblikovan, če pa

v tujini. Verjemite mi, da vem kako težka je povsod, v vseh deželah, kjerkoli je kaj Slovenije v zdomstvu. Verjemite mi pa tudi, da je ta naloga za duhovnim napolnilom in verskim poukom najvažnejša, če nočete, da vam bodo otroci invalidi po značaju, pokvečene osebnosti. Neprecenljive je vrednosti, da imate Rožmanov zavod, slovenske osnovne in srednješolske tečaje, prosvetna združenja in bogato pisano vrsto vzgojnih in družabnih združenj, ki slovensko rast pospešujejo in jo bodo, kakor upamo, tudi prenesle na nove rodove. Pa vse to ne bo prida zaleglo, če ne bosta oče in mati, starejši brat in sestra v družinah, v domačem življenju storili daleč več kot svojo dolžnost. Tej stvari je v tujini treba posvetiti posebno, izredno veliko mero ljubezni.

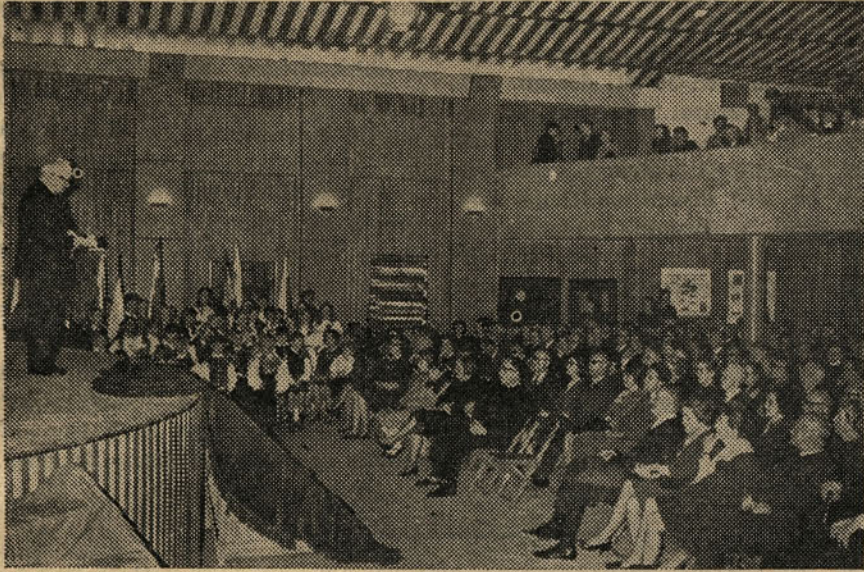
V New Yorku sem naletel na mlado mater. Kmalu potem, ko sta se naselila v novem svetu, sta se poročila dva mlada izobražena, oba dokončala vsak svojo fakulteto na tujem. Vsa bodočnost jima je odprta. Otroček se je igral v košari. Pa me mlada mama kar obupno pogleda in vpraša: Počemu naj bi jaz tega revčka mučila še s slovenščino, saj mu bo življenje v tujini itak dovolj težko, saj se bo že zato, ker smo sem pribežali, mnogo težje prebijal skozi življenje. Kakor imam rada svoje slovensko pokolenje, se mi otrok smili, da bi ga s tem mučila in bremenila. Kar po ameriško ga bom vzgajala. Vi boste hud name, pa vendar tako mislim.

Odgovoril sem tole: Brez ozira na to, kaj misliš ti, kaj mislim jaz, ti pravim, da ti ne moreš biti kaka druga mama kot slovenska. Ti nimaš druge narave. Ti nimaš druge ljubezni, ti nimaš drugega materinstva. Materinstvo je skrivnostni odnos med teboj kot materjo in tem tvojim otrokom, ki je edinstven od začetka sveta do sodnega dne. Nikdar se še ni rodil točno taki materi točno enak otrok, kot je tvoj, v točno istih razmerah in pod istimi vplivi, kot sta živel in ti tvoj otrok. Ti in samo ti si odgovorna zanj kot mati in boš taka edinstvena ostala do konca sveta, tudi tedaj ko ne tebe ne tvojega otroka ne bo več v tem življenju. Ti pa v svoji duši in telesu, v svojem umu in čustvu, svojem razpoloženju in izrazu nimaš druge narave kot slovensko. Vse, kar je v tebi in na tebi, je slovensko. Ti sploh ne moreš biti drugačna mati kot slovenska. Že, že, moreš peti ameriško uspavanko, moreš klepetati z otrokom po angleško, se sama naučiš angleških navad in otroka vadiš v njih. Toda to še vedno ne bo materinstvo. Nobena beseda iz tvojih ust ne zveni tako kot slovenska, nobena druga pesem ne daje tiste miline in topline kot slovenska iz tvojih prsi, nobene druge molitve tvoje ustnice ne govore tako kot moli slovenska mati, kadar pristno in iskreno prosi za svojega otroka. Če boš svojemu otroku odrekla slovensko materinstvo, mu ne boš dala nobenega. In le verjemi mi, da bo to otrok vse življenje čutil kot pomanjkljivost. Uči ga rasti, delati in moliti, polno živeti z vsemi lastnostmi, ki mu jih je Stvarnik po naravnem redu dal. Pred svojim lastnim otrokom se ne pači in ne sramuj svojega rodu, če nočeš v nevarnost, da bo tudi on spaček in se bo sramoval tebe. Bodi mu cela, popolna slovenska mati, saj ni nič lepšega in plemenitejšega na svetu!

Skrb za slovenstvo naj v družini moli in prepeva, izraža veselje in žalost in ljubezen do Slovenije in Argentine. Skrb za slovenstvo naj očeta prevzame, tedaj ko s sinom ali hčerko govorita o bodočnosti, ko mladostnik misli, da vse vidi in vse najbolje ve, pa se staršem zdi, da so na mestu prva opozorila na nevarnosti in težave. Takrat mu dopovej, da je mladenič, mladenka bogatejši, da ima več koristnih lastnosti, ki naj bo hvaležen zanje in ponosen nanje, zato, ker je Argentinec slovenskega rodu. In takoj lahko lepo dodaš, da ima on dve osnovni pobudi biti izredno dober, uspešen in plemenit: otrok božji je in otrok slovenski, ki ima v argentinskem življenju svoje poslanstvo in bo tu lažje našel svojo srečo prav zato lažje, ker je on nekaj posebnega, takorekoč z dvojnoro naravo obdarjen, in pred Stvarnikom in pred starši dolžan obojno izkoristiti v svojo srečo.

Pa greš ti, dragi oče, in ti mila slovenska mati, kar še naprej in pri prvi

(Nadaljevanje na 8 strani)

Pogled na prednji desni del dvorane med govorom dr. Kreka.

Čast mi je obrniti se na Vas, gospod predsednik NO za Slovenijo v imenu Izvršnega odbora Ukrajinskega narodnega odbora, katerega predstavnik sem za Argentino in njene obmejne države.

Tako slovenski, kakor ukrajinski narod sta doprinesla dokaze za svojo borbo za ponovno pridobitev svobode in neodvisnosti. V njem bomo vztrajali, dokler ne bo v celoti dosežen postavljeni cilj. Dokaz za to je živ plamen

skega narodnega praznika v Baragovem domu v Clevelandu, pošiljamo pozdrave Vam in vsem Slovencem v Argentini, ki so skupno proslavili slovenski dan osvobodjenja in dan slovenske zastave. Janez Ovsenik.

Čestitke in voščila Slovencev iz Clevelanda so udeleženci slavnostnega zborovanja sprejeli z viharnim plaskanjem ter s tem potrdili, da jih jim z enakom toplino in prisrčnostjo vračajo.

Govor predsednika NO dr. Mihe Kreka

Ko je prišel na oder, so mu ljudje od vseh strani v dvorani mahali v pozdrav, ploskali ter vzklikali. Dolgo ni mogel začeti z govorom. Njegove prve besede so bile iskrene čestitke kot predsednika Narodnega odbora vsem Slovencem k narodnemu prazniku osvobodjenja, nato zahvala vsem, ki so mu omogočili, da je lahko na tej mogočni in prelepi jubilejni slavnosti. Zatem je sporočil pozdrave slovenskih ustanov iz Amerike ter Kanade ter številnih posameznikov in skupin, ki so mu jih na-

ročali rojaki zadnjega pol leta za Slovenije v Argentini, ko so zadnje mesece zvedeli, da bo šel k njim na prijateljski obisk. Zatem je izrekel topli voščila pevskemu zboru Gallusa in njegovemu pevovodji dr. Juliju Savelliju k 20-letnici Gallusa, se zahvalil obema za veliko delo, ki sta ga opravila v 20 letih. Iskreno želi, da bi z enakimi uspehi nastopal še v naslednjih 20 letih.

Nato pa je v svojem govoru razvijal tele misli:

29. oktober je praznik naše narodne zavednosti. Francoska revolucija nas je v to zavednost vzbudila. Valentin Vodnik jo je prvi opeval. Ne smemo pa misliti, da je njegova visoka pesem Iliriji najbolj zgodnja manifestacija naše narodne samobitnosti. Tisočletje poprej smo Slovenci imeli svojo lastno pravo vseh lepih načelih ljudske samouprave urejeno državo. Zgodovinski dokazi povedo kar nedvomno, da smo Slovenci od sedmega do petnajstega stoletja imeli demokratično urejeno državno upravo, ki je v svojih osnovnih mislih dandanes vzor velikim modernim demokracijam. Profesor dr. Jože Felician je lani presenetil specialiste za pravno zgodovino z odlično zbirko dokazov, da je ameriški predsednik Jefferson črpal pobude za sestavo Deklaracije o neodvisnosti Združenih ameriških držav iz obreda slovenskega ustoličenja knezov Karantanije. Do danes niso znanstveniki-specialisti niti poskušali izpodbiti kake njegove trditve in ugotovitve. Kar se jih je že oglasilo, dr. Felicianove ugotovitve z veseljem sprejemajo in potrjujejo kot točne. Znameniti zgodovinar, kardinal Piccolomini, kasnejši raper Pij II. je popisal slovesnost ustoličenja koroških vojvod in zapisal: „Koroška voivodska ceremonija nima kaj podobnega v vsem ostalem svetu.“ V tem ustoličenju so naši pradedje manifestirali slovensko samobitnost s tem, da so imeli vse volivne in ustoličevalne slovesnosti v slovenskem jeziku. Tudi kadar je bil izvoljen knez tujega rodu, je v obredu ustoličenja moral govoriti v ljudskem slovenskem jeziku.

Slovenski jezik in splošno glasovanje svobodnjakov, ki sta dali vladarska pooblastila izvoljenemu knezu, sta bili osnovni potezi skupnosti v naši davni zgodovini. Po stoletjih odvisnosti in služenja

pod tujimi vladarstvi, nam je Napoleonova Ilirija dovolila spet dih svobode kot narodni skupnosti. In spet je že po nekaj letih možnost življenja v delni narodnostni neodvisnosti zašla za obzorje možnosti. Potrebovali smo malo manj kot polovico stoletja, da smo izpovedali slovenski narodni in državni program. In od takrat je spet prešlo 70 let, da smo mogli napraviti prvi krepak korak v narodnostno neodvisnost in lastno državnost.

Takrat, pred petdesetimi leti, je nastala Slovenija kot državna edinica. Tedaj je slovenski jezik postal uradni državni jezik na slovenskem ozemlju, tedaj je Slovenija dobila svojo prvo narodno vlado.

Srečno naključje je nanese, da sem takrat, kot avstrijski vojak, ranjenec, prišel v bolnišnico v Ljubljani. Pod ko stanji v Zvezdi sem tisti dan stal, gledal in poslušal, ko so z balkona tedanjega deželnega dvorca škof dr. Jeglič in slovenski parlamentarci vseh političnih strank oznanjali, kaj se je zgodilo: Prekinili smo vse državljanske vezi z Avstro-ogrskim cesarstvom; vsi smo razvezani prislege zvestobe tej monarhiji. Ustanovljena je nova država Slovencev, Hrvatov in Srbov pod vodstvom Narodnega Veča v Zagrebu. To je naša narodna država, ki ji obljubljam svojo vdanost in zvestobo.

Pri teh besedah je skupina slovenskih oficirjev, ki so stali na Kongresnem trgu pod balkonom deželnega dvorca, potegnila sablje in pozdravila v pozoru. Pristopila so dekleta, vojakom in častnikom vzela avstrijske kekarde s čepic in jim nataknila slovenske trobojnice. Tako sem videl rojstvo Slovenije.

Popoldne tretjega dne je izšel oklep prve slovenske narodne vlade. Sestavili so jo zastopniki vseh tedanjih političnih strank. Predsednik je bil po-

Predsednik NO dr. Miha Krek med govorom.

šušteršič in dr. Korošec. Zadnji, najmlajši in največji v vodstvu narodne usode, je spretno pridružil slovensko osvobodilno gibanje na splošni tok in postal v tem voditelj tudi vseh ostalih južnih Slovanov v monarhiji. S tem je vsaj dobri dve tretjini Slovenije rešil pred pogubnimi valovi nasprotovanj, ki ki so pridrevli od zunaj od vseh neslovenskih sosedov.

Spet se spomnim, da so v tistih dneh prišli srbski ujetniki-oficirji, ki so se iz taborišča v Salzburgu vračali preko Ljubljane domov. Pridružil sem se jim, postal njihov tolmač v Ljubljani. Nastalo je panično razpoloženje, ko se je zvedelo, da za trumami avstrijskih vojakov, ki beže od italijanske fronte odjavov, nastopa italijanska vojska, ki se ni ustavila niti na slovenski meji na Primorskem, niti na meji Kranjske dežele, ampak je kar prodirala proti Ljubljani kot po osvojenem ozemlju. Prizadevanja ustaviti to prodiranje so bila zastoj. Tedaj se je najvišji oficir srbske skupine polkovnik švabić ponudil, da se gre razgovarjat z italijanskim poveljnikom. Srečala sta se pri Vrhniki. Polkovnik švabić je pozval Italijana, naj spoštuje nedotakljivost slovenskega ozemlja, ki ga zavezniška srbska vojska smatra sedaj za ozemlje nove narodne države Slovencev, Hrvatov in Srbov, da ne bi prišlo do hudega spora, ki bo lahko imel nedogledne posledice med zavezniki samimi. Srbija in Italija sta bili tedaj namreč zavezniški sili velike antante. Italijanski poveljnik je pristal, da se umakne nekako na linijo Rakek, Stari trg. Lož, nekako na linijo, ki je bila določena v

Sloveniji in vlogi, ki ji jo je Stvarnik dal, nič ne veš, ali pa tako malo, da se še sam komaj držiš, da v vodah tujine ne potoneš? Lahko je mladim reči: Glej, sin, hči, slovenstvo nam je od Stvarnika dana lastnost. V slovenstvu smo bili rojeni. Čim smo prišli na svet, nas je vsakega sprejela slovenska mati, slovenska hiša, slovenska družina, slovenska kultura. Sprejmimo te darove naravnega reda in razvoja! Z ljubeznijo se jih oklenimo! Nekaj posebnega, našega so. Izkoristimo jih do popolnosti v svoje dobro, v slavo našega Stvarnika in v korist bližnjega, vseh bližnjih okoli nas! Veseli in ponosni bodimo, da nosimo v sebi to posebnost. Slovenci skušajmo biti tu v Argentini najlepša skupina najboljših državljanov, najbolj plemenitih ljudi, najbolj pridnih in tistih, ki svoje sposobnosti znajo izbrusiti kot diamante, da svetitijo v družbi vseh narodnosti kot žarišča vseh lepot. Stvarnik je dal vsakemu narodu posebne darove in nekaj posebnih sposobnosti. Vse spoštujemo. Pa tudi nam Slovencem jih je dal. Iz polne roke nam jih je nasul. Nas in samo nas je ustvaril, da prav te njegove darove uporabljamo, posebnosti uveljavljamo in s temi našimi narodnimi lastnostmi služimo splošnemu človeškemu blagru in našemu posebej. Ljubi starši: Tako govoriti je lahko, vsaj razmeroma lahko. A to ne bo nič učinkovalo, če se ne bomo potrudili, da bodo otroci slovenstvo poznali. Današnji čas pači zahteva, da je vsak slovenski Argentinec izobražen Slovenec. Dati novemu rodu slovensko narodno izobrazbo poleg argentinske in kastilianske, to je naloga, katere naloga družin

Nedeljsko slavnostno zborovanje

GOVOR DR. MIHE KREKA

(Nadaljevanje s 7 strani)

priliki dodaš: Prav zato, ker si slovenskega rodu, otrok moj, prav zato, ker si po posebnih, izrednih potih božje previdnosti prišel živet v Argentino, si nekaj posebnega. Zato vsi, ki z njimi živiš in delaš, bolj nate pazijo, bolj vsako stvar na tebi vidijo, vsako, dobro in slabo, več od tebe pričakujejo dobrega kot od drugih, ki jim posebne lepote slovenskega rodu niso dane. Paži, da nikoli nikogar ne boš razočaral, ne Boga ne svojih staršev, ne svojega rodu, ne Argentine! Lepo, plemenito ravnanje, uspešno in koristno življenje bodo neprestana hvalna pesem za izredne darove, ki ti jih je Stvarnik dal.

Ob zaključku nedeljske slovesne proslave narodnega praznika se je dr. Miha Krek pridružil nastopajoči mladini na odru

mogli duhovniki in učitelji, časopisi in knjige, predavatelji in vse družbeno življenje vplivati, da bo novi rod Slovencev tu pridobitev za Argentino, za Slovenijo pa dragocena oaza in luč na tujem, ki bo svetila v slavo slovenskega imena.
Ta vzgoja je neprimeroma važnejša v zdomstvu kot v domačiji. Tam vse življenje novega človeka vzdržuje v narodnostnem duhu, tu ga vsi vplivi od narodnosti odtujujejo, čim izstopi iz družinskega kroga. Če otrok v mladosti v tujini ne dobi dovolj znanja, smisla, ljubezni do rodu in domovini, odkoder so izšli starši, bo redno šel od doma naravnost v narodno izgubo. Ne rečem, da ni mogoče ostati dober član družbe, dober človek, tudi če po sili okolnosti izgubi in podzavestno zane-mari svoje narodnostne lastnosti. Vsak hodi svojo pot k Bogu. Toda prav nič ne dvomim, da je prav reči, da smo pred Bogom in ljudmi dolžni uporabiti vse svoje talente, posebno tudi narodnostno lastnost in posebnost, v božjo čast in svojo srečo.
Pot naroda gre naprej in navzgor tem lepše in hitreje, čim bolj pospešujemo korak vsi in vsak. Kdor zaostaja, jo ovira.
Dan narodne zastave naj nas dvigne, da bi gledali narodno poslanstvo v čisti ljubezni do vsega, kar nam zastava pomeni. Zastava združuje, zastava gre naprej, zastava vodi. Na naš narodni praznik zbršimo prah nesloge, needinosti, prepirljivosti in razdvajanja! Opustimo te boleznine emigracije in usmerimo vse svoje moči v skupne cilje! Kjerkoli je prepir, ga opustimo, in vsak v svojem področju in delokrogu delajmo dobro. Ne da bi hoteli enoličnost, ne da bi se izogibali koristnemu trenju in tekmi, čiščenju pojmov in neprestanemu iskanju boljših metod dela. Vse to je potrebno in koristno. Vse to prispeva k živahnosti našega delovanja in je dobro. Opustimo ga prepirljivost za prazen nič, ki nam jemlje čas in moči brez haska! Z vso dobrotnostjo se skušajmo izogibati sporom zaradi dogovkov, oseb in stvari, ki so bile pred dvomi desetletji in več in ne morejo v nobeni obliki in nobeni posledici vplivati niti na nas, niti na narod doma in v sedanjosti in bodočnosti. Mislim, da bi bil že skrajni čas, da se vsi politični emigranti zavemo in spet zaobljubimo tistim idealom, ki so bili sveti med revolucijo in potem tako zelo, da ste pustili dom in izbrali svobodo. Mislim, da je mogoče obeležiti vse nas kot slovenske politične emigrante, ki hočejo svobodno demokratično urejeno Slovenijo.

nadlogo in največje narodno nesrečo in proti njemu, pred vsem in kljub vsemu združevali vse svoje napore in boje. Danes je jasno tudi vsem tistim, ki so nekaj o slovenskem domobranstvu drugače mislili, da je bila tedaj v glavnem med ocenami škodljivosti raznih sovražnikov slovenskega naroda med vojsko pravilna tista, ki je postavila komunizem kot največje zlo na prvo mesto. Fašizem in nacizem nista bila manjša, zlasti nacizem v nobenem oziru ne, toda oba sta prešla, s komunizmom ima pa vse človeštvo vedno večje težave v največji meri prav zaradi zgodovinsko nesrečne zveze med boljševiško velesilo in državami demokracije, ki jo je ustvaril pokojni Winston Churchill. V tem torej, da so naši fantje domobranci, in v drugih proti-

komunističnih formacijah služili koristim demokratičnih ljudi, v pravi fronti branili svobodo, in jim je ves narod dolžan trajno hvaležnost in najvišje spoštovanje njihovih žrtev, smo vsi demokratični Slovenci enih misli in ni med nami nikake razlike. Že dosedanja zgodovina je dala temu stališču prav in ga potrčila, in tudi bodočnost obsodbe komunizma ne more več spremeniti. Neizpodbitno stoji, da sta komunistični sistem in njegova diktatura zlo in nesreča povsod, v vseh deželah in pri vseh narodih, kjerkoli sta se uveljavila. Kdorkoli se je boril proti komunizmu, je torej delal dobro in prav! Naše stališče in mnenje glede tega vprašanja nikdar ni bilo drugačno, dandanes pa je v tem soglasen ves nekunistični svet.
Mislim, da so škodljivi, ali vsaj čisto nepotrebni, tudi vsi spori glede našega dela, programa in ciljev v bodočnosti. Ves politični program emigracije kot celote v odnosu do domovine se

Na proslavi narodnega praznika g. Miloš Stare čita izjavo Narodnega odbora

da točno izraziti s temile kratkimi besedami: Pomagati slovenskemu narodu, da doseže politično svobodo. Ko bo svoboden, si bo naš narod doma že sam uredil svojo družbo in državno življenje po svoji volji in izbiri! Prav nič ni važno, kaj misli in hoče emigracija, ki je zdoma že 23 let in se v veliki večini ne bo več vrnila domov. Po češko-slovaški okupaciji se je razkrito tudi žalostno dejstvo, da center komunističnega imperija hoče in more zadušiti vsako gibanje zasuženih narodov za usmerjeneje razmer v večjo svobodo, kadarkoli se mu zdi, da bi tako gibani za liberalizacijo morlo škodovati njegovemu gospodarstvu. Rečca vojska ni samo strla Čehov in Slovkov, zatrla je tudi mlado upanje v vseh deželah vzhodne in srednje Evrope, upanje na skorajšnje osvobodnje z njihovimi

lastnimi silami. Postalo je jasno, odkrilo se je, da svobode ni in je ne more biti, dokler se ne zlomi sedanja sila Kremlja, njegov imperij in njegov imperializem. Nihče, prav nihče, pa ne more upati, da se bo to zgodilo v doledni bodočnosti. Križev pot našega naroda se je torej podaljšal tako, da na obzorju, ki ga obsežejo naše oči, še ne vidimo njegovega konca. Politična emigracija, ki ima vest, zavest odgovornosti in srce za svoj narod v tem poslabšanem stanju, ne more kaj drugega kot storiti, kar je mogoče, da ljudstvu doma pomaga, da ono stori, kar največ in najbolje more, da se ohrani in kar moč obvarja novih nesreč in žrtev.

Slovensko ozemlje je križpotje. Je prevetrje interesov. Nešteto sprememb geopolitične karte Evrope ga je že sekalo. Nobeno sredstvo, noben način borbe za narodno osamosvojitve se ni obnesel: le en sam, tisti, kakršnega je določil dr. Korošec leta 1918.

V delu za splošno narodno korist mora biti človek previden. Moraš biti dvakrat vesten. Kadar osebne interese zasleduješ, je drugače. Je vsaj nekaj lažje. Lahko več tvegaš. Si celo junak, če vse tvegaš. Vsaj približno pametno. Če bi imel pred očmi kaj zasebnega, se mi ni treba obotavljati. Po poznateljstvo udarim in grem naprej. Če pa je od kake poteze odvisno življenje dveh milijonov ljudi, potem mi pa res ni nič mar, če mi kak posameznik očita, da se obotavljam, da sem strahopetnež. Najvažnejše je, da sem pri vsakem koraku siguren, da ničesar pridobljenega, kar je narod v trudu in znoju pridobil, ne bom pokvaril in zapravil. Šele, ko je vse dobro zavarovano in potrjeno, smem klesati naslednji korak naprej in navzgor. Nikdar se ne morem odločiti za ničesar, s čemer bi tvegala eksistenco Slovenije!

Še tako lepo zvoneče igranje z narodno usodo, tveganje narodovega življenja in njegove bodočnosti, ni junakstvo. Je brezvestnost! Ali pa vsaj lakomiselnost! Vse to je v političnem delu in v javnem zastopstvu skupnih koristi nedopustno!

Spremljajmo in podpirajmo narod doma složno z združenimi močmi. Ne cepimo se zaradi gradov in oblakov. Češki in slovaški komunisti so nam iz zadnjega časa vzgled, da sta sloga in enotnost vendarle dragoceno sredstvo rešitev tudi v tako obupnem stanju, v kakršnem je sedaj ta dežela. Sovjeti že vse te tedne in mesece iščejo med češko-slovaškimi komunisti in drugimi ljudmi izdajalca, ki bi padel v hrbet Dubčekovi skupini, pa ga niso še našli. Nasprotno: predsednik general Svoboda je odklonil z boljševiki vsak razgovor, če ga ne odobre tudi vsi ljudje Dubčekove vlade, ki so jih sovjeti

našem prazniku je. Pred 50 leti je ves naš narod z združenimi močmi izpovedoval soglasno hotenje, iste zelje, isto upanje, isto vero v politično bodočnost. Strujen je dosegel uspehe, kakršnin ni dosegal niti popreje niti kasneje nikoli več.

Če kdaj, mora biti v tej gigantski borbi za svobodo proti komunistični revoluciji in diktaturi, protikomunistična fronta strnjena v vsakem narodu.

Mi pa, ki imamo domovino na narodnostni tromeji, na križišču cest iz Podonavja v Apenine, in Sredozemlje, kjer se križajo interesi, da nikjer podobno, moramo poleg komunistične nevarnosti imeti stalno pred očmi še nevarnost, da nam napačen korak in nesloga med nami samimi lahko vsak hip prinese pogubo vsega, narodne samostojnosti, neodvisnosti, državnosti, kolikor smo je pred 50 leti dosegli. Prvo pravilo nam mora biti: složno čuvati pridobljeno! Šele, ko bo to po sedanjih krizi in napetosti potrjeno in zavarovano, bo moč klesati naslednjo stopnjo naprej in navzgor.

50 letnico narodnega osvobođenja slavimo v apokaliptični krizi mednarodnih odnosov. V zaupanju, da smo od vseh početkov te strašne kataklize stali v vrsti pravičnih za resnični blagor domovine, spet ob tem zlateg jubileju poljubljamo trobojnico belomodro-rdečo in ji prisegamo posebno gorečo ljubezen in zvestobo zlasti v

dobi preizkušenj dotle, da bo plapolala kot popoln simbol neodvisnosti, suverenosti rešenega in svobodnega slovenskega naroda.

Dr. Krek je govoril Slovincem v njihova srca. To je pričala pozornost, s katero so ga poslušali in navdušenje ter ploskanje, s katerim so ga že na več mestih v govoru prekinjali. Zlasti pa še potem, ko ga je zaključil. Vse to je razodevalo, da so ljudje naravnost čakali na predsednikove odločne besede in odgovore na pereča sodobna vprašanja.

Za dr. Krekom je prišel na oder znova tajnik NO Miloš Stare ter se je ginjen zahvalil predsedniku NO za njegov obisk ter udeležbo na slavju Slovencev v Argentini. Naglašal je, da je ta obisk izredne važnosti. Najbolje ga je označil predsednik Slovenske demokratske stranke ing. Bevc, ki mu pripisuje naravnost zgodovinski pomen.

Tajnik NO Miloš Stare je nato prebral Izjavo Narodnega odbora za Slovenijo, katero objavljamo na prvi strani. Udeleženci so jo z odobravanjem sprejeli.

Jubilejno slavnostno zborovanje je zaključil nato pevski zbor Gallus. Najprej je zapel prelepo Tomčevo Slovenijo v svetu, nato pa še V Gorenjsko oziram se skalnato stran. Za obe je žel toplo priznanje vseh.

Izjava Slovenske demokratske stranke ob 50-letnici osvoboditve Slovencev

Slovenska demokratska stranka, naslednica nekdanje narodno-napredne stranke, ene izmed najbolj tradicionalnih slovenskih političnih formacij, objavlja za 50-letnico osvoboditve Slovencev, nedvomno najpomembnejšega datuma naše novejšje zgodovine, izjavo, v kateri izraža svoje načelno stališče glede pravic in zahtev slovenskega naroda. Izjava se glasi:

Slovenska demokratska stranka izjavlja, da ima slovenski narod nedotakljivo pravico do samoodločbe, in naj ob zlomu komunistične diktature svobodno odloča z glasovanjem o obliki države.

V okviru svobodne odločitve slovenskega naroda bo Slovenska demokratska stranka zastopala svojo pripadnost k državni povezanosti jugoslovanskih narodov, ker je prepričana, da so samobitnost, neodvisnost, narodni obstoj ter gospodarski in kulturni razvoj, kakor tudi integriteta slovenskega ozemlja in njegovih meja najbolje zavarovani v okviru Jugoslavije, ki naj v bodoče temelji na popolni enakopravnosti in enaki soudeležbi vseh narodov v skupnem državnem vodstvu.

Osnovna zahteva SDS je vpovstitev politične svobode in demokratizacija Slovenije in vseh jugoslovanskih republik, ker le v svobodni ureditvi skupnosti jugoslovanskih narodov lahko slovenski narod išče rešitev za svojo bodočnost.

Bodočnost mora temeljiti na neoporečni enakopravnosti v jeziku in reševanju skupnih zadev in na politični, gospodarski in kulturni neodvisnosti ter socialni pravičnosti. Podlaga vsemu nadaljnemu razvoju naj bo dejstvo obstoja Jugoslavije z vsemi mednarodnimi dogovori in njeno priznanje v svetu ter doseganja teritorialna razdelitev.

Na tej podlagi je treba graditi in nadaljevati, da dosežemo pravice, ki nam pritičejo.

SDS je nasprotna delitvi Jugoslavije, ker bi bila delitev za Zedinjeno Slovenijo poguba. Kakor smo Slovenci leta 1918 dosegli v skupni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev vse, kar je tedaj bilo mogoče doseči, tako bomo le v skupnosti z jugoslovanskimi narodi združili vse Slovence.

Dobro so nam znane težnje naših sosedov po našem ozemlju! Naša dolžnost je, da varujemo, kar je našega, ter nepremišljeno ne izpostavljamo v nevarnost svoje domovine.

Pojem Združene Evrope je ideal. Kdaj ga bomo doživeli? In če se bo uresničil, ali ne bo to prehodna formacija z omejeno življenjsko dobo, med tem ko je ekspanzija naših neslovanskih sosedov tisočletno dejstvo. Trenotno zastane, da kasneje s podvojeno silo nadaljuje svoje uničevalno delo.

Ne pozabimo, koliko slovenske zemlje so nam za vedno odtujili in koliko slovenske krvi spojili s svojo!

Če slovenski narod v današnji Jugoslaviji ne uživa pravic, katere mu pripadajo, ni temu kriva Jugoslavija kot taka, temveč komunistično-centralistična vlada, ki se v prvi vrsti bori za svoj obstanek ter je v tem boju gluha za vse težnje in upravičene zahteve posameznih narodov. Boriti se moramo najprej proti obstoječemu diktatorskemu režimu in ne se z njim celo pogajati za dosego nekimi namišljenih koristi. Od komunistične vlade ne Slovenci sami, ne jugoslovanska skupnost ne moremo pričakovati pozitivnih rešitev.

Ni čas, da se zgublamo v nepotrebnih podrobnostih, ki nas lahko le razdvajajo in o katerih naj se razpravlja in odloča na domačih tleh. Združiti se moramo na osnovnih točkah, pri najvažnejšem: pravica do samoodločbe, svobodne volitve, ki naj zagotovijo politično, gospodarsko in kulturno svobodo, socialno pravičnost in enakopravnost.

Na tej podlagi moramo skupno delovati za dosega našega cilja: OSVODITVE DOMOVINE.

SDS zaupa v zrelo preudarnost slovenskega naroda, da bo v trenutkih odločanja, po trezni presoji dejstev in ko bo prepričan, da so mu neizpodbitno zagotovljene politična, gospodarska in kulturna samostojnost, enakopravnost v vseh pogledih in socialna pravočnost, dal svoj glas za povezanost z jugoslovanskimi narodi.

SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA

I Z T E D N A V T E D E N

Gral. De Gaulle je bil na enotedenskem obisku v Turčiji. Z njenim predsednikom Dževdet Sunayem je razpravljal o ukrepah, ki naj bi jih podvezeli obe državi spričo sovjetske zasedbe Češke in Slovaške ter vedno večjih sovjetskih pomorskih sil v Sredozemskem morju.

socialistične stranke. Na njem je bil izvoljen nov centralni odbor, v katerem ima predsednik stranke Pietro Nenni 33 pristašev, Francesco de Martino 39, socialisti obnovitelji 21, levo krilo Edvarda Lombardija 11 in Giolitijevci 7. Centralni odbor bo tudi določil, ali bo stranka obnovila sodelovanje s krščanskimi demokrati ali ne. Če do obnove take vladne koalicije ne bo prišlo, sedanjemu predsedniku manišinske vlade Francesco de Martino ne bo prestalo drugega, kakor da bo predsedniku republike predložil razpust parlamenta ter razpis novih parlamentarnih volitev.

Med Arabci in Izraelci se sovrážnosti poglabljajo. Ob Sueškem prekopu je prišlo med obema do ponovnih letalskih bitk. V zadnjih dneh sta sta ob vzružni strani pojačali svoje oborožene sile vzdolž prekopa.

V Rimu je bil kongres italijanske

Novice iz Slovenije

Ljubljanska drama je od 7. do 12. oktobra gostovala v Rimu. Uprizorila je štirikrat dramo Petra Weissa „Zasedovanje in usmrtnitev Jeana Paula Marata“ v režiji Mileta Koruna.

Pripravljali odbor za proslavo 50-letnice smrti Ivana Cankarja sklenil, da bo osrednja republiška proslava te obletnice 10. decembra v Ljubljani. Na njej bo v proslavo spomina največjega slovenskega pisatelja in borca za svobodo ter pravice slovenskega naroda govoril Edvard Kardelj, eden od glavnih organizatorjev komunistične revolucije med okupacijo na Slovenskem in nosilec sedanje reakcionarne komunistične tiranije v državi in Sloveniji ter zati, ralec svobode.

V Podčetrtku imajo „atomske toplice“, t. j. vrele s 35 stopinjami vroče zdravilne vode. Kopalne naprave so še zelo primitive, ker doslej ni bilo zadostnih sredstev. Saj so samo štiri vrtine stale 27 milijonov st. dinarjev. Ker je pa vroča voda zelo zdravilna, prihaja v ta kraj vedno več ljudi. Zato ima občina v načrtu ureditev zdraviliških naprav. Za ureditev toplic se zanima zdraviliška uprava Rogaske Slatine, pa tudi dunajska družba za ure-

ditvev zdravilišč, ki ponuja kar dve milijardi dinarjev.

Umrli so. V Ljubljani: Franc Usnik, upok., dr. Viktor Vovk, biv. odvetnik in sodnik v p., Jože Prašnikar, Gizela Likar roj. Bovecon, Pavel Zdešar, Franc Magišta, Leopoldina Franko roj. Gros-mayer, Stanislav Jeraj, Janez Zdešar, organist pri št. Petru, Anton Zupančič, žel. v p., Jože Mušič, Lojze Illovar, Ludvik Merklin, mesarski mojster, Viljem Kladnik, Marija Marjek, ms. ph., Josip Trnkoczy, Pavla Ramovž roj. Kisovec, Marija Goršič roj. Volkar in Alojz Žega, oskrbnik Jamskega gradu v Predjamski, Alojzija Dermota roj. Zbontar v železnih, dr. Josip Rapotec, zdravnik v p. v Kopru, Mija Predikakova roj. Drobnič v Kranju, Anton Štrih, krojaški mojster v Bistrici pri Trzihu, Janez Čiz-man, upok. v Tacnu, Jože Stajković v Sp. Blatu pri Grosupljem, Ivan Rozman, komercialist v Celju, Hedvika Klobučar v Brežicah, Milan Bric v Bohinju, Jože Lovše, pos. v Zg. Kašlju, Ana Stajković roj. Petovar v Ljutomeru, Vera Krafo-gel v Litiji, Melanija Sever na Blejski Dobravi, France Čuk, biv. trgovec v Celju, Alojzija Kramar roj. Glašič v Strahomerju in Mirko Meglič, bančni rav. v p. v Dražcih.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Predavanje na Katoliški univerzi

Na Katoliški univerzi SS María de Buenos Aires, bo imel v četrtek 31. t. m. ob 21. uri v okvirju Sovjetologije na juridikični fakulteti, Junca 1247, predavanje prof. dr. Tine Debeljak na temo Tensiones nacionales en la Unión Soviética y Yugoslavia.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini France-ta Senovršnika in njegove žene ge. Marije roj. Tašner v Villa Adelina, sta se rodila dvojčka, sinček in hčerka. Oba je krstil g. župnik Albin Avguštin v Boulogne. Sinček je dobil ime Anton Ivan ter sta mu bila botra Ter-erzija Tašner in Ivan Sušnik, hčerka pa je bila krščena na ime Ana Marija. Tej sta bila za botra Ivan Sušnik in njegova žena ga. Lojzka iz Carapachaya. Srečnim staršem naše čestitke.

SAN MARTIN

Materska proslava je bila v soboto 19. oktobra popodne v Slovenskem domu v San Martinu. Pripravilo jo je šolsko vodstvo slovenske šole, škofa dr. Gregorija Rožmana. Udeležili so se številne matere naših malčkov in so z zanimanjem in veseljem sledile lepo izvajanim točkam programa. Otroci so nastopili s deklamacijami (za vseh mamic dan, Voščila najmlajših, Materi, Otroku), z zorno deklamacijo

Proslava misijske nedelje

Bila je v nedeljo dne 20. oktobra popodne v Slovenski hiši. Ob štirih je bila najprej koncebrirana sv. maša, ki so jo darovali msgr. Anton Orehar, spiritual dr. Filip Žakelj ter predsednik Slovenske misijske zveze Lado Lenček CM.

Po sv. maši je bila v veliki dvorani misijska proslava. Po pozdravnih besedah vsem udeležencem proslave je pevski zbor Slovenske vasi, kjer je središče slovenske zamejske misijske dejavnosti — Baragovo misijonišče, pod vodstvom svojega dirigenta g. Meleta zapel Mavovo pesem Rožni venec. Sledil je govor urednika Katoliških misijonov g. Franca Sodja CM. Za njim je zbor zapel pesem Matije Tomca Jezusova oporoka. Predsednik Zedinjene Slovenije Božo Fink je govoril o Baragi in njegovem izvrševanju misijskih nalog. „Ti si Peter, skala“ je bila pesem, ki je bila zatem na sporedu.

Naslednja govornika sta bila predsednik SKA Ruda Jurčec in spiritual g. dr. Filip Žakelj, nakar so bile sprejete naslednje resolucije:

1. Vsakoletno praznovanje Misijonske nedelje naj počivi in pomnoži misijsko sodelovanje slovenskega božjega ljudstva. Predpogoj za to pa je poglobitev osebnega notranjega življenja, kot pravi Misijonski odlok II. Vatikanskega cerkvenega zbora: Ker je vsa Cerkev misijonarska in je evangelizacija osnovna dolžnost božjega ljudstva, vabi sveti zbor vse h globoki notranji prenovi, da bi se lastne odgovornosti pri širjenju evangelija živo zavedli in da bi vsak sprejel svoj delež pri misijonskem delu med pogani. Vsi

verniki so kot udje živega Kristusa dolžni sodelovati pri rasti in širjenju Kristusovega telesa, da bi ga čim prej privedli do polnosti...

Baraga nam je zgovoren dokaz, kako iz bogate notranjosti duše izvira prebogato apostolsko delovanje. Tudi mi se hočemo prizadevati za notranjo prenovo, da bomo mogli prenoviti in pomnožiti naše zunanje misijsko delovanje.

2. Višek Baragove osebnosti in vrednosti je v njegovem misijonskem žrtvovanju. Po njem je zrastle v enega največjih misijonarjev svete Cerkve in enega največjih Slovencev. — Tudi mi hočemo misijonski poklic in misijsko sodelovanje ceniti kot nekaj najvišjega in vse storiti za nove slovenske misijonske poklice in večje misijsko žrtvovanje vsega slovenskega božjega ljudstva.

3. Baraga na oltarjih bi bil vsemu svetu dokaz verske moči slovenskega naroda, bi bil zlasti nam, njegovim rojakom, zgovorni glasnik veličine misijonskega dela, bi bil mogočni priročnik za naše slovensko, človečansko in apostolsko udejevanje v vsem božjem ljudstvu. — Zato se ob stoletnici njegovega odhoda k Vsemogočnemu vsi verni Slovenci, doma, v zamejstvu in v zdostvstvu obnovimo v delu in molitvi za Baragovo beatifikacijo, pri čemer pridno sodelujemo z Južnoameriško Baragovo zvezo.

Barago na oltar — Svet Kristusu, Kristusa svetu!

Itenelo misijonsko zborovanje je zaključilo himna Povošod Roga, ki so jo neli vsi udeleženci proslave.

Odmev dr. Krekovega bivanja v Buenos Airesu v argentinskem tisku

Argentinska prestolnica, Buenos Aires, ni samo pomembna kot nad seum milijonsko moderno lepo mesto. v svetu je znano kot vazno gospodarsko in industrijsko središče z velikim pristaniščem, v katerem je vsak dan na stotine ladij. Je vazno kulturno središče, mesto, kamor radi prihajajo umetniki svetovnega slovesa ter v njem nastopajo s svojimi koncerti, ali pa z največjimi svetovnimi dramskimi in opernimi umetninami. Saj je buenosairesko gledališče Colón za milansko Scala ter newyorško Metropolitanno tretje največje in najpomembnejše gledališče na svetu.

Nič manj ni važno v političnem pogledu. Sem ne prihajajo samo ugledne politične osebnosti iz Latinske Amerike, ampak tudi iz Severne in Kanade. In nič manj iz Evrope ter ostalega sveta. Vedno je tu kakšna vidna osebnost. Nepravostno so tu razna mednarodna srečanja znanstvenikov, znamenitih zdravnikov, kirurgov, internistov, kulturnikov, vzgojiteljev; gospodarstva dr. Krieger Vaseno; bil je na raznih sprejemih in prireditvah. O vsem tem je pisal buenosaireski tisk. In še po njegovih razgovorih in dogovorih z argentinskimi oblastmi o poglobitvi kulturnih, gospodarskih in političnih zvez med Zvezno nemško republiko in Argentino.

Prav tiste dni se je vračal v domovino argentinski nogometni zmagovalec Estudiantes nad angleškim moštvom na njihovih tleh. Argentinski ljubitelji nogometnega športa ter vsa javnost so mu privedli nadvse navdušen sprejem. Listi so ga opisovali v vseh podrobnostih.

Med dr. Krekovim bivanjem v Buenos Airesu je prišla sem tudi močna italijanska trgovinska delegacija z ministrom za zunanjo trgovino dr. Karlom Russom na čelu. Gospodarske zveze med Argentino in Italijo so za obe državi važne. O tem priča trgovinska bilanca na obeh straneh. Razumljivo, da razgovore predstavnikov take države

tukajšnji listi spremljajo z veliko pozornostjo. Pa tudi uradne oblasti. O tem je pričala okrasitev Trga San Martín še v nedeljo, ko je predsednik NO za Slovenijo polagal venec pred spomenik argentinskemu osvoboditelju. Prejšnji dan je namreč polagal venec italijanski minister dr. Russo.

Pa je pri vsem tem argentinski tisk posvečal vidno pozornost tudi predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mihi Kreku. To je storil brez dvoma za to, ker ga je uvrstil med odlične mednarodne politične osebnosti, ki je pred prihodom komunistov na oblast v Jugoslaviji zavzemal najvišje položaje v vladah doma in pozneje v emigraciji. Pa tudi zaradi sedanjega položaja v Narodnem odboru za Slovenijo, s katererega vodi borbo proti sedanji komunistični diktaturi v domovini in za resnično osvoboditev slovenskega naroda.

Zato so veliki buenosaireski listi že pred njegovim prihodom v Argentino poročali, da so ga slovenski naseljenci v Argentini povabili, naj bi prišel med nje ter se osebno udeležil proslave, ki so jih pripravili za 50-letnico slovenske osvoboditve in ustanovitve prve slovenske vlade. Napovedali so tudi tiskovno konferenco ter razstavo slovenskih slikarjev in kiparjev ter tiskovno razstavo dne 24. t. m., kakor tudi položitev venca pred spomenik gralu San Martinu v nedeljo 27. oktobra dopolno.

Ta poročila sta objavila največja buenosaireska lista La Prensa in La Nación, za njima pa tudi ostala velika lista Clarín in La Razón. Tudi nemški dnevnik Freie Presse.

Tiskovna konferenca je vedno tvegana stvar. Do zadnjega človeka ne more vedeti kako bo uspela. Mi smo z njo lahko več kot zadovoljni. Čeprav je bila v Slovenski hiši, ki ni v strogem centru, in tudi ne v razkošnem hotelu, sta nanjo poslala svoje urednike največja in najpomembnejša lista La Prensa, La Nación, prav tako Clarín in La Razón ter katoliški tednik Esquíu. Vsi ti listi so o tiskovni konferenci tudi pisali ter o njej objavili lepa poročila. Prirediteljem tiskovne konference so zatrjevali, da so se med Slovenci zelo dobro počutili, da so veseli, da so osebno spoznali najvišjega političnega predstavnika demokratskih Slovencev dr. Kreka, ter da so zvedeli za njegove

Vojaške vaie italijanskih alincev in letalcev ob Italijansko-južnoslovenski meji

Po sovjetski zasedbi Češkoslovaške so oborožene sile zahodnoevropske obrambne skupnosti NATO imele več vojaških vaj. Bile so v raznih delih Evrope ter so na njih demokratske države preizkušale usposobljenost in učinkovitost svojega obrambnega orožja.

Časopisna poročila navajajo, da so take vojaške vaje imeli tudi italijanski alpinci skupno z vojnim letalstvom. Ker so italijanske oborožene sile vključene v NATO in jim je v obrambi Evrope v Sredozemskem morju in na severu Italije zaupana važna naloga, je zadnjih vojaških vaj ob italijansko-južnoslovenski meji prisostvoval tudi glavni poveljnik oboroženih sil zahodnoevropske obrambne skupnosti ameriški general Lemnitzer s celotnim svojim štabom. Dne 26. septembra je prišel v Videm, nasled-

njeja dne je pa bil v Gorici. S helikopterjem je s svojim vojaškim spremljevalcem odletel na pogorje Montaz, kjer je prisostvoval skupni vaji alincev brigade Alpe Giulie in letalstva, ki so bile tudi povezane s proslavo 50-letnice konca I. svetovne vojne, ko je razsulo avstrijske armade odprlo italijanski vojski pot v osrčje slovenskega ozemlja ter jih je pri Vrhniki ustavil srbski častnik švabič.

Italijanski komunistični list Unitá je obsodil vojaške manevre in obisk generala Lemnitzerja ter jih označuje za „obnovo atmosfere hladne vojne in kot nadaljnje spreminjanje dežele Furlanije-Juljske krajine v vojaško področje Atlantske zveze.“

Komunisti, pristaši socialistične stranke proletarske enotnosti „in gibanje neodvisnih socialistov“ so privedili v Vidmu tudi protestno zborovanje.

Vietnamski mir na mrtvi točki

Pogajanja za premirje med Amerikanci in Severnim Vietnamom v Parizu so minule dni kazala na delni uspeh, vendar so vsa pričakovanja ponovno ostajala neizpolnjena. Vietnamski komunisti so namreč trdno vztrajali pri zahtevi, da morajo Amerikanci najprej brezpogojno ustaviti bombardiranje Severnega Vietnama, nakar so šele pripravljene začetni pogajati se za premirje. Tudi ameriške ponudbe za pripustitev Vietkonga k mirovni mizi, na kar so z velikim nezadovoljstvom pristali tudi v Južnem Vietnamu, severovietnamskih komunistov niso omehčale. Vztrajajo na zahtevi brezpogojne ustavitve bombardiranja Severnega Vietnama, česar pa seveda Amerikanci ne morejo sprejeti. Johnson ne more izpostavljati ameriških vojakov severovietnamskim neoviranim napadom na ameriške postojanke.

V pogajanja so se vmešali Francozi z izjavo francoskega zun. ministra De-

breja, da se „pogajanja bližajo pozitivnemu zaključku“ ter sovjeti z izjavo Kosygina, da „so razgovori za mir trenutno na delikatni točki“, da pa „jih bo mogoče premakniti z brezpogojno ustavitvijo ameriškega bombardiranja Severnega Vietnama.“ Kosygin je izjavo dal japanskemu prometnemu ministru Nakasoneju ter je istočasno pozval Japonce, naj „vplivajo na ZDA, da ustavijo bombardiranje Severnega Vietnama.“

Vietnamsko vprašanje se v zadnjih dneh volilne kampanje v ZDA (volitve bodo 5. novembra) spreminja v edinstveno volilno vprašanje ter predsedniški kandidati Nixon, Humphrey in Wallace obtožujejo drug drugega, da nimajo pozitivnih načrtov za rešitev tega problema. Opazovalci pripisujejo volilno zmago Nixonu, so pa nekateri, ki menijo, da se volilni plaz nagiba vedno bolj v prid demokratskemu kandidatu Humphreyu.

Vsak teden ena

OREL

Josip Murn Aleksandrov

Med bregovi skalnimi
reka je temnela,
brez šumenja, brez glasu
k morju je hitela.

Sonce svetlo ni nikdar
osvetlilo dna ji,
molk in božji duh vladar
bivala v tem kraju.

Kot globoka se skrivnost
reka ta je vila,
orla mladega samó
tiho je krmila.

In usodna ura je prišla,
orel zrastle, odletel je;
vedno više brez miru,
nad ves svet se vzpel je!

pogledu o sedanji svetovni politični problematiki.

Položitev venca pred spomenik gralu San Martinu je bila v nedeljo 27. t. m. Tudi pred spomenik so vsi navedeni buenosaireski listi poslali svoje urednike ter fotoreporterje. Prav tako buenosaireske televizijske postaje, ki so ves potek te slovesnosti filmale. Televizijske postaje so o položitvi venca nato poročale ter kazale slike vseh udeležencev dvanajstkrat. V nedeljo zvečer osemkrat, v ponedeljek pa štirikrat. Vse oddaje so trajale 15 minut!

O polaganju venca pred spomenik argentinskega osvoboditelja ter o govoru predsednika NO dr. Kreka pred njim so bila objavljena poročila tudi v listih. La Prensa ga je objavila z veliko sliko, Clarín pa celo s tremi slikami. O tej slavnosti so poročale tudi radijske postaje.

Zato je prihod predsednika NO v Argentino velika pozitivna postavka za slovensko demokratsko stvar. Listi so o njem pisali, radijske in televizijske postaje so o njegovem prihodu in o njegovi dejavnosti v Buenos Airesu poročale. Prav tako so bila v največjih argentinskih listih z milijonskimi nakladami poročila o Slovencih, o njihovem boju za svobodo, o njihovi nesreči, ko so padli v komunistično sužnost ter v njej trpe že 23 let. Vsa poročila so prevevala ljubezen do trpečega slovenskega naroda, ki so ga komunisti oropali najosnovnejših človeških pravic.

PO ŠPORTNEM SVETU

Olimpijske igre v Mehiki

Svečan zaključek olimpijskih iger v Mehiki je bil v nedeljo po zadnjem tekmovalju v kasaškem sportu za Veliko nagrado narodov. V tej panogi je zmagala ekipa iz Kanade pred Francijo in Zah. Nemčijo. Zaključek je bil na Olimpijskem stadionu, navzočih je bilo nad 80.000 gledalcev. Točno ob 18.30 je po igranju mehiške himne defiliralo 108 lahkoatletskih ekip nastopajočih držav. Predsednik Mednarodnega olimpijskega odbora je v kaseteljanščini zaključil olimpijske igre in naznanil, da se bo mladina sveta zbrala 1972 v Muenchenu na prihodnjih igrh.

Od 108 nastopajočih ekip si je razdelilo medalje 44. Naiveč medalj je odnesla ZDA (45 zlatih, 23 srebrnih in 34 bronastih). Slede SZ (29-32-30), Japonska (11-7-7), Madžarska (10-10-12), Vzh. Nemčija (9-9-7), Francija (7-5-5), Češkoslovaška (7-2-4), Zah. Nemčija (5-10-10), Avstralija (5-7-5), Vel. Britanija (5-5-3), Poljska (5-2-11), Romunija (4-6-5), Italija (3-4-9), Kenija (3-4-3), Mehiko (3-3-3), Jugoslavija (3-3-2).

Za Jugoslavijo je bila najuspešnejša plavalka Djurdjica Bjedov, ki je dobila zlato medaljo v prsem plavanju na 100 m in srebrno za drugo mesto v istem slogu na 200 m. Miroslav Cerar je ponovil svoj uspeh iz Tokia, dobil je zlato medaljo na konju z ročaji. Cerar je edini telovadec, kateremu je uspelo ohraniti prvo mesto iz Tokia. Tretjo zlato medaljo so dobili vaterpolisti z zmago v finalu s Sovjetsko zvezo. V nadaljnjem jim je uspelo zabiti še dva gola in postaviti končni rezultat 13:11. Košarkarji so v finalu premagali Sovjetsko zvezo s 63:62 in ponovili uspeh s svetovnega prvenstva v Montevideo. Tekma med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo je bila prava manifestacija, kajti 20.000 gledalcev je burno navijalo za zadnje. V finalu se je jugoslovanska ekipa srečala z ekipo ZDA in izgubila s 50:65. Tretjo srebrno medaljo je dobil rokoborec v grško-rimskem slogu Stjepan Horvat v lahki kategoriji. Bronasti je dobil rokoborec Branislav Simić v srednjetežki kategoriji v grško-rimskem slogu in boksar Zvonimir Vojin v lahki kategoriji.

Argentina je dobila le dve bronasti medalji: Demidi v veslanju posameznikov in Mario Guilloti v srednjelahki boksarski kategoriji.

Zabavna prireditev s sodelovanjem orkestra bratov Plesničarjev, ki je bila napovedana za 16. novembra v Slomškovem domu odpade zaradi prireditve Slovenske kulturne akcije.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Šolski izlet vseh otrok slov. osnovnih šol bo v soboto, 9. novembra, v Lomas del Zamora, kjer je župnik preč. g. Jože Škerbec. Zbirališče je ob 9 pred cerkvijo na ulici Castelli 1680, kjer bo ob 9.30 sv. maša. Na izletu nas bo obiskal g. dr. Miha Krek.

Starše v Hurlinghamu obvešča učiteljica, da bo dopoldanski šolski pouk od sobote 2. nov. do konca šolskega leta od 9. do 11. ure.

OBVESTILA

Sobota, 2. novembra 1968:
V Slomškovem domu po šolski maši roditeljski sestanek. Predaval bo šolski nadzornik Aleksander Maihen.

V Slovenski hiši ob 19.30 sestanek članov SKADA s predavanjem dr. Berteta in p. Kukovice o „presajanju človeških organov“.

Na Pristavi v Moronu ob 16 sestanek mladenk.

Nedelja, 3. novembra 1968:
Mladinski dan SDO in SFZ na Pristavi.

V Našem domu predstava Meškove igre: Na smrt obsojeni.

V Slovenski vasi ob 16 roditeljski sestanek v Hladnikovem domu s predavanjem dr. Alojzija Kukovice o okrožnici Humanae vitae.

Sreda, 6. novembra 1968:
Pevski nastop otrok slovenskega šolskega tečaja France Balantič ob obisku predsednika NO dr. Kreka v Našem domu v San Justu.

Četrtek, 7. novembra 1968:
Pripravljalni odbor slov. žena in mater vabi na sestanek mater, žena in vzgojiteljic z dr. Krekom. Kraj: Slovenska hiša ob 16.30.

Sobota, 9. novembra 1968:
V Slovenskem domu v San Martinu zvečer martinovanje.

Nedelja, 10. novembra 1968:
V Adroguetu Baragova proslava. V Slomškovem domu kult. družabna prireditev s slov. narodnimi plesi in audiovizualnim prikazom življenja v Slomškovem domu.

Sobota, 16. novembra 1968:
Desetletnica Slovenskega doma v Carapachayu.

Nedelja, 17. novembra 1968:
V Berazateguiju obletnica blagoslovitve doma.

V Slovenski vasi deveta obletnica blagoslovitve cerkve Marije Kraljice: ob polenajstih romarska maša, popoldne ob treh pete litanije in program z družabnostjo.

V Slomškovem domu ob 9 redni občni zbor Društva Slomškov dom.

Izlet dijakov srednješolskega tečaja ravn. M. Bajuka v Adrogué. Ob 10 sv. maša, nato tekmovalje dijakov R. Falcóna, Lanusa in Adroguéja v odbojki, namiznem tenisu in nogometu.

Nedelja, 24. novembra 1968:
V Slovenski hiši žegnanje.

Sobota, 30. novembra 1968:
Zaključek šolskega leta Slov. srednješolskega tečaja združen s proslavo narodnega praznika. Mislil bo podal g. arh. J. Vombergar. Vabljeni tudi starši.

Gospe in gospodične, ki ste naklonjene Škofovemu zavodu! Za pecivo, ki nam ga boste pripravile za prireditev 10. novembra, Vam bomo iz srca hvaležni. — Vodstvo.

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 3
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-3827

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT

Lavalle 2327/33, p. 5o. Of. 10
T. E. 47-4852
Ena kvadra od podzemne postaje Pasteur
Urađuje ob torkih in četrtkih od 18. do 20. ure

Slovenska osnovna šola
Josip Jurčič
CARAPACHAY

1958 1968
DESETLETNICA

Sobota 16. novembra

20,00 — slavnostna večerja nekdanjih učiteljev in učencev

Nedelja 17. novembra

10,00 — slovesno vkorakanje šole
10,15 — dviganje zastav in himni
10,30 — nastop na igrišču
11,30 — sv. maša za Gričar Brigito
12,15 — blagoslovitev prapora
12,30 — pevski nastop
13,00 — skupno kosilo
15,00 — krstna predstava igre: „JURČEK“
17,00 — zaključni govori

Slovenski dom Carapachay
VES DAN
17. novembra 1968

MATERE, ŽENE IN VZGOJITELJICE LEPO VABIMO NA
razgovor z g. dr. Krekom

ki bo v četrtek, dne 7. novembra, ob 16.30 v Slovenski hiši

Vabi Pripravljalni odbor slovenskih žena in mater

NEDELJA, 10. NOVEMBRA, V ŠKOFOVEM ZAVODU V ADROGUEJU

BARAGOV DAN

OB 100-LETNICI NJEGOVE SMRTI

Spored:

Ob 11 koncelebrirana sv. maša za Baragovo beatifikacijo.

Po maši zborovanje, kjer bodo govorili: dr. Filip Žakelj, predsednik JABZ, ga. Vera Debeljakova in predsednik Narodnega odbora dr. Miha Krek.

Blagoslov doprsnika škofa dr. Gregorija Rožmana (delo kiparja g. Franceta Goršeta).

Podpisovanje spomenice marquetteškemu škofu.

Opoldanski odmor s kosilom (asado).

Ob 16 nastop gojencev Škofovega zavoda, ki bodo izvajali oratorij Tineta Debeljaka IRENEJ FRIDERIK BARAGA (odrska priredba za govorni zbor in soliste)

Družabni del z žrebanjem dobitka letošnje zavodske loterije (kombinado estereo gran concierto).

Dobrotniki, bivši gojenci zavoda in njihove družine, prijatelji ustanove, Baragovi častilci — 10. novembra na svidenje v Adroguetu!

Prireditev bo ob vsakem vremenu. Prostora pod streho je dovolj.

Slomškov dom **nedelja, 10. novembra ob 18**

KULTURNO DRUŽABNA PRIREDITEV

Na sporedu slovenski narodni plesi in audiovizualni prikaz iz življenja v Slomškovem domu
Sledi prosta zabava. Igra orkester Planika
Vsi rojaki lepo vabljeni!

SDO

SFZ

16. MLADINSKI DAN

3. novembra na Pristavi v Moronu

9.00 Odbojka za pokal Božo-Tomaž: Igrajo San Martín, Ramos Mejía in Slovenska vas
11.30 Sv. maša, katera se bo darovala za pokojnega člana Janeza Kačarja
13.00 Kosilo
15.30 Dviganje zastav
Govor predsednice SDO
Govor predsednika SFZ
Razdelitev pokalov za športne dneve
Nastop članic odseka Slovenska vas
Telovadni nastopi: sodelujejo vsi krožki in odseki, ki sestavljajo zvezne mladinske organizacije

Vsi iskreno vabljeni!

Slovenski dom v San Martinu

V soboto, 9. novembra, zvečer

MARTINOVANJE

Orkester „The Golden tones“
(bratje Plesničarji)

Sporočam cenjenim strankam, da sem preselil

krojaško delavnico

v ulico Larroque 70, Banfield, to je točno poleg železniške postaje.

Jože Praznik

PRISPEVAJTE V TISKOVNI SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

DOCTOR

Víctor Coviello

especialidad aparato digestivo y vias biliares

Anchorena 1317/III Dpto. 6
T. E. 84-7517

Lunes, miércoles y viernes
Solicitar hora al 80-4305

NAŠ DOM — SAN JUSTO

Slovenska šola France Balantič prireja

VEČER

SLOVENSKE PESMI

na čast visokemu gostu, predsedniku NO g. dr. Miha Kreku
V sredo 6. IX. 1968 ob 20 uri.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Correo Argentino Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 955.451

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1968: za Argentino \$ 2.500.— Pri pošiljanju po pošti doplačilo 100 pesov. Za ZDA in Kanado: 13 USA dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 USA dolarjev za pošiljanje z navadno pošto. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20

Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13. ure.

Kulturni odsek Našega doma v San Justu

v proslavo 50-letnice narodne osvoboditve

Nedelja, 3. novembra

ob 19

KSAVER MESKO:

NA SMRT OBSOJENI?

Narodna igra s petjem v 3 dejanjih

Režija: I. Oven

Scena: T. Oblak

Vstopnice po \$ 300, 200 in 150 v predprodaji v Našem domu in eno uro pred predstavo

Hipólito Yrigoyen 2756, San Justo

Tel. 621-1760

PO
TO
VA
NJA

EUROTUR
Av. CORDOBA 351 - T. E. 32-6077 - Bs. As.

TU
RI
ZEM

je vaša potovalna agencija.

Oddelek za Slovence vodi Armando Blažina

OBIŠČITE EVROPO — poslovno ali kot turisti. SREČAJTE se s svojimi sorodniki in prijatelji. ČAS NI OMEJEN.

V tem letu BREZ vizumov.

VOZnja Z LADJO

tja in nazaj

427.50 USA dolarjev

VOZnja Z LETALOM

tja in nazaj

CELOVEC 940.50 USA dolarjev
TRST 904.10 USA dolarjev

Vse na odplačevanje

25% na račun in 12 ali 24 obrokov s 12% obrestmi

LADJE: G. Cesare — Augustus — Anna C — Eugenio C — Enrico C

Avenida Córdoba 351
Buenos Aires

Tel.: 32-6070/6071/6078/6079

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da je dne 26. oktobra nenadoma v 72. letu starosti umrla naša nad vse draga mama, stara mama, tašča, gospa

Frančiška Roman vdova Nabergoj

doma iz Maribora, Betnavska 59.

K zadnjemu počitku smo jo spremili dne 27. oktobra dopoldne na pokopališče Lomas de Zamora.

Ljubo mamo priporočamo v molitev in blag spomin.

Ob tem bridkem življenjskem udarcu se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam na kakršen koli način stali ob strani. Zlasti č. g. Francu Sodju in č. g. Rebersčaku za vodstvo pogreba.

Prisrčna zahvala vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so našo pradrugo mamu prihajali kropiti na mrtvaškem odru, molit za pokoj njene duše ter so jo v tako lepem številu spremljali tudi na njeni zadnji zemski poti.

Vsem naj dobrotni Bog poplača.

Žalujoci:

hčerka Helena por. Novljan, z družino; sin Francek in njegova žena Kati; sin Slavko z družino, sin Milan z družino ter vse ostalo sorodstvo